
МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ – ШУМЕН
гр. Шумен, пл. „Освобождение” № 1
ДИРЕКТОР: тел.: 054 800 722; Факс 054 800 727
E-mail: office@rzi-shumen.net; web site: <http://www.rzi-shumen.net>

Г О Д И Ш Е Н

О Т Ч Е Т

ЗА ДЕЙНОСТТА

НА РЗИ ШУМЕН

2015 г.

През отчетната 2015 г. РЗИ Шумен работи по изпълнението на годишния план със стратегически цели:

➤ Организиране и ефективно осъществяване на държавната здравна политика на територията на съответната област.

➤ Превръщане на профилактиката в задължителен елемент на всички нива.

➤ Повишаване ефективността на държавния здравен контрол и достигане високо ниво на съответствие с националните и европейските изисквания на обектите с обществено предназначение, продуктите, стоките и дейностите със значение за здравето на човека и факторите на жизнената среда.

➤ Подобряване здравето на населението и повишаване качеството на живот чрез намаляване на преждевременната смъртност, заболяемостта и последствията за здравето от основните хронични незаразни болести, свързани с рисковите фактори – тютюнопушене, злоупотреба с алкохол, нездравословен модел на хранене и ниска физическа активност.

➤ Ограничаване заболяемостта и смъртността от инфекциозни заболявания чрез усъвършенстване и подобряване ефективността на епидемиологичния надзор, профилактиката и контрола на заразните болести.

➤ Повишаване качеството на медицинското обслужване на населението.

Във връзка с това се изпълняваха основни задачи свързани с:

• Провеждане на ефективен здравен контрол по прилагане на законодателството на ЕС и на националното законодателство за обекти с обществено предназначение, за продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека и за фактори на жизнената среда, надзора на заразните болести и опазване на общественото здраве.

• Извършване на независима, компетентна и прозрачна инспекционна дейност при спазване на утвърдени стандартни оперативни процедури, ръководства или указания.

• Провеждане на системен, в съответствие със законодателството и препоръките на ЕС, мониторинг и оценка на факторите на жизнената среда, с оглед предотвратяване на възможните рискове за здравето на населението.

• Провеждане на лабораторни изследвания при спазване на процедурите, съгласно получената акредитация по БДС ISO 17 020.

• Предоставяне на своевременна и достоверна информация на обществеността за резултатите от провеждания държавен здравен контрол.

• Провеждане на систематичен контрол върху регистрацията на лечебните заведения.

• Планиране, организиране, ръководство и контрол на медицинската експертиза.

• Продължаване на дейностите по приети национални програми и политики за ограничаване на заболяемостта и смъртността от социално значими заболявания, свързани с поведенческите фактори на риска (тютюнопушене, нездравословно хранене, злоупотреба с алкохол, ниска двигателна активност и др.) и факторите на риска в околната среда.

• Анализирание на регионално ниво на демографските показатели и здравното състояние на населението и търсене на зависимост между тях и факторите на жизнената среда и начина на живот с оглед разработване на регионални профилактични програми.

• Разширяване на инициативите за промоция на здраве, повишаване на информираността на населението за основните предпоставки за здравословен начин на живот.

• Изпълнение на дейности по национални програми и проекти за ограничаване влиянието върху здравето на поведенческите рискови фактори и факторите на жизнената среда.

• Провеждане на активен епидемиологичен надзор над заразните заболявания, ефективен контрол на противоепидемичния режим в лечебните заведения и контрол върху качеството и ефективността на дейностите по дезинфекция и стерилизация. Провеждане на активен епидемиологичен надзор над СПИН, туберкулозата и сексуално предавани инфекции (СПИ). Активно участие в съществуващите специализирани информационни мрежи за заразните заболявания в Европейския съюз и СЗО.

- Осъществяване на ефективна система за опазване на страната от внос на заразни болести, укрепване капацитета на звената за граничен здравен контрол и изпълнение на изискванията, залегнали в Международните здравни правила.

- Постигане на висок обхват при изпълнение на Имунизационния календар на Република България, засилване на възискателността от страна на РЗИ по отношение на планирането и отчитането на извършените имунизации, реда и начините на тяхното провеждане. Осигуряване на надеждно функционираща „хладилна верига”.

- Осъществяване на ефективна координация на РЗИ с местните и регионални здравни структури, националните центрове по общественото здраве, неправителствени организации и МЗ при изпълнение на дейностите по превенция и контрол на СПИН, туберкулоза и СПИ.

- Провеждане на системни дейности за подготовка и повишаване на квалификацията на кадрите от РЗИ.

- Подобряване ефективността на действащите на регионално ниво съвети по определени здравни проблеми.

- Осъществяване на ефективна координация на РЗИ с другите регионални структури на държавната власт при изпълнение на дейностите по държавния здравен контрол, надзора на заразните болести и по профилактика на болестите и промоция на здраве.

- Анализирани на потребностите от човешки ресурси в областта на здравеопазването, планиране и координиране дейностите по провеждане на следдипломно обучение в системата на здравеопазването.

- Повишаване информираността на населението.

ОСНОВНИ ЗДРАВНО-ДЕМОГРАФСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

През отчетната 2015 година РЗИ Шумен осъществи профилактична и противоепидемична дейност и държавен здравен контрол на територията на Шуменска област, разположена в Североизточна България на площ 339,2 км.²

Областта се състои от 10 общини: гр. Шумен, гр. Нови пазар, гр. Велики Преслав, гр. Каспичан, гр. Смядово, гр. Върбица, гр. Каолиново, с. Никола Козлево, с. Хитрино и с. Венец.

Към 31.12.2014 г. населението на областта е 176925 души, живущи предимно в градовете – 62,37%, с лек превес на жените 51,06%. В сравнение с предходната година населението е намаляло с 1136 души (0,6%). Съотношението по възрастови групи определя задълбочаване на регресивния тип възрастова структура. През 2014 г. в областта делът на децата до 14 г. (14,3%) е леко намален в сравнение с предходната година и е по-голям от този за страната (13,9%) през същата година. Намалява дела на население от 15 до 49 години и се увеличава дела на населението над 50г.

Анализът на здравно-демографските показатели показва, че Област Шумен се характеризира с:

- Намаляване на населението; задълбочаващ се регресивен тип възрастова структура – намалява делът на децата от 0-17 години (17,1%). Увеличаващият се относителен дял на лицата над 60 годишна възраст в общата възрастова структура (26,4%), което задълбочава тенденцията за **остаряване на населението** в областта.

- Намаляват жените във фертилна възраст. През 2014 г. са родени по-малко деца (1619 живородени) в сравнение с предходната година (1781 живородени) и показателят **раждаемост** за област Шумен е по-нисък – 9,1 на 1000 население в сравнение с 2013 г. (10,0 на 1000 население).

Основните демографски показатели по последни данни са както следва:

- обща смъртност – 15,4 на 1000 население е по-висока в сравнение с предходната година (14,6‰) за областта и е по-висока от тази за страната (15,1‰) за 2014 г.

- детска смъртност — 11,7‰ за 2014 г. 4 е по-ниска в сравнение с предходната година и остава над средната за страната (7,6 ‰).

раждаемост – 9,1 на 1000 население е по-ниска от предходната година. Раждаемостта за страната през 2014 г. е 9,4‰.

естествен прираст – естественият прираст в областта е отрицателен (-6,3) и е значително увеличен в сравнение с предходната година. За страната през 2014 г. естественият прираст е -5,7.

Основни причини за умиранията са следните групи заболявания:

болести на органите на кръвообращението – 993,4‰ с относителен дял 65,9% – леко увеличение;

новообразуванията заемат второ място – 250,7‰ с относителен дял 16,6% – леко снижение;

болести на дихателната система – 54,5‰ с относителен дял 3,6%;

Болести на храносмилателната система – 53,3‰ с относителен дял 3,5%;

Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде – 44,4‰ с относителен дял 2,9%.

В сравнение с показателите за страната, смъртността в област Шумен от Новообразувания, Болести на дихателната система, Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде и Болести на ендокринната система, разстройство на храненето и обмяната на веществата е по-висока, а от Болести на органите на кръвообращението и Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини е по-ниска.

Броят на **регистрираните заболявания** в амбулаториите на ЛЗ на област Шумен през 2014 г. – 316967 е по-малък от този през предходната година – 321774.

В нозологичната структура на заболеваемостта през 2014 г. на първо място са Болести на дихателната система – 176,1‰, относителен дял – 26,0%, следвани от Болести на пикочо-половата система – 67,5‰, относителен дял – 10,0%, Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини – 62,7‰, относителен дял – 9,3%, Болести на органите на кръвообращението – 57,6‰, относителен дял – 8,5%, Някои инфекциозни и паразитни болести – 38,5 на 1000, относителен дял – 5,7%, Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде – 36,9‰ с относителен дял – 5,5%.

Показателят на регистрираните заболявания от активна туберкулоза за област Шумен е по-нисък, а заболеваемостта от активна туберкулоза – 26,3 на 100000 е по-висока от тази за страната.

ЩАТНА ОСИГУРЕНОСТ КЪМ 31.12.2015 г.

	П о щат	за ети
По служебно правоотношение	51	50
С висше медицинско образование	33	32
От тях магистри	12	11
С висше немедицинско образование	18	18
От тях магистри	15	15
По трудово правоотношение	20	18
ОБЩО:	71	68

Към 31.12.2015 г. РЗИ Шумен разполагаше със 71 щатни длъжности, при средна щатна и кадрова осигуреност на 10 000 души обслужвано население 4,01 длъжности. От щатните длъжности по служебно правоотношение са заети 50, което е 98%. По трудово правоотношение са заети 18 длъжности, което е 90%. Относителният дял на висшите медицински кадри е 22%, като от тях с придобита специалност са 81,8%.

През м. юли 2015 година се наложи оптимизиране на щата на инспекцията във връзка с промени в Устройствения правилник на регионалните здравни инспекции. Съкратени бяха

9 щатни бройки, основно в общата администрация. Функциите на съкратените служители бяха поети от други длъжности в инспекцията.

ЩАТНА ОКОМПЛЕКТОВАНOST ПО ДИРЕКЦИИ:

Директор		1
Заместник директор		1
Главен секретар		1
Дирекция "Административно-правно и финансово стопанско обслужване"	1	1
Дирекция „Медицински дейности“	1	1
Дирекция "Надзор на заразните болести"	0	2
Дирекция "Здравен контрол"	6	2
ОБЩО:	1	7

Щатната окомплектованост е утвърдена чрез щатни разписания от МЗ.

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКТОРСКИЯ СЪВЕТ.

Заседанията се провеждат по предварително изготвен план. През отчетният период са проведени 4 заседания, като основни въпроси, засегнати на тях бяха обсъждане на промените в щатното разписание във връзка с Правилник за изменение и допълнение на Устройствения правилник на регионалните здравни инспекции (обн., ДВ, бр. 47 от 26.06.2015 г.) и предприемане на действия за стартиране на процедура за съкращаване на щата; запознаване с отчета на РЗИ-Шумен за 2014 година; информация за изпълнението на бюджета на РЗИ – Шумен към 30.11.2015 година; обсъждане на мерки за изпълнение на Секторен антикорупционен план в системата на здравеопазването.

През отчетната година всеки петък редовно се провеждаха и седмичните оперативки, на които се поставяха текущи проблеми, спешни задачи за решаване, заявки за транспорт и консумативи. Директорите на дирекции предоставяха информация за изтеклата седмица и планираните задачи за следващата.

На всички директорски съвети и оперативки се водят протоколи. Въведена е система за следене сроковете за изпълнение на поставените задачи и решенията на директорските съвети.

ФИНАНСИРАНЕ

Финансирането на РЗИ Шумен се осъществява от Министерство на здравеопазването чрез месечна актуализация на лимитите по СЕБРА - трансфери (субсидии от МЗ).

Лимитите се определят на основа ЗДБ и реализираните собствени приходи от инспекцията.

При разходването на средствата строго се спазваха приоритетите, определени от МЗ, съгласно Закона за ДБ:

- заплати;
- осигуровки;
- други плащания
- медикаменти и биопродукти;
- консумативи за лабораториите
- горива за транспорт;
- други стопански разходи.

ПРИХОДИ И РАЗХОДИ КЪМ 31.12.2015 г.

I. Собствени приходи общо:	85 748 лв.
- Държавни такси	74 000 лв.
- продажба на имущество	0 лв.
- наеми	8448 лв.
- глоби – наказателни постановления	3300 лв.
II. Получени от МЗ субсидии	711 898 лв.
III. Разходи общо:	917 513 лв.
в т.ч. заплати и други възнаграждения	523 428 лв.
на персонала по трудови правоотношения	139 588 лв.
на персонала по служебно правоотношение	383 840 лв.
други възнаграждения за персонала	43 542 лв.
осигурителни вноски от работодателя	147 402 лв.
текуща издръжка	198 241 лв.
- от тях за храна	0 лв.
- медикаменти	13 014 лв.
- постелен инвентар и облекло	7 324 лв.
- материали	37 548 лв.
- вода, гориво, енергия	50 641 лв.
- разходи за външни услуги	63 730 лв.
- текущ ремонт	4 149 лв.
- командировки в страната	8 705 лв.
- разходи за застраховки	12 778 лв.
- разходи за санкции и неустойка	352 лв.
- данъци и такси	4 900 лв.
Капиталови разходи	0 лв.
- основен ремонт ДМА	0 лв.
- транспортни средства	0 лв.
- компютри и хардуер	0 лв.
- програмни продукти	0 лв.
- оборудване машини и съоръжения	0 лв.
ТРАНСФЕРИ	
Получени трансфери от МЗ (субсидии)	711 898 лв.
Предоставени трансфери от РЗИ на МЗ	85 796 лв.
- от държавни такси	74 000 лв.
- от наказателни постановления	3 300 лв.
- други	8 496 лв.
Получени от МЗ Целеви средства	0 лв.
за дейност 282 “ОМП”	1 039 лв.
за дейност 467 “Национални програми”	9 940 лв.
за дейност 468 „Международни програми”	0 лв.

През 2015 г. РЗИ реализира собствени приходи в размер на 85 748 лв. Приходите на РЗИ Шумен от такси за издадени документи по държавния здравен контрол през 2015 г. са в размер на 74 000 лв. и представляват 86,3% от общо отчетените приходи.

В структурата на текущите разходи, преобладаващ дял (77,86%) се пада на разходите за заплати и други възнаграждения. Разходите за издръжка представляват 21,03% от текущите разходи. През 2015 г. няма одобрени капиталови разходи.

МЕДИЦИНСКИ ДЕЙНОСТИ

ЩАТ

1. Директор на дирекция	1
1. Главен инспектор	5
2. Младши експерт	2
3. Главен специалист	3
Всичко дирекция	11

КОНТРОЛ НА МЕДИЦИНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ

1. Извършване на регистрация на лечебните заведения за извънболнична помощ, хосписите и лечебната дейност по чл. 2а от Закона за лечебните заведения и контрол по извършената регистрация:

1.1. През 2015 г. от дирекция „Медицински дейности” са издадени 3 удостоверения за регистрация на лечебни заведения за извънболнична помощ и хосписи и 79 удостоверения за промяна в обстоятелствата по извършената регистрация на лечебни заведения за извънболнична помощ и хосписи;

1.2. Издадени заповеди за заличаване на регистрацията на лечебни заведения за извънболнична помощ - 10 бр.;

1.3. Издадени са 19 удостоверения и справки за актуално състояние на извършената регистрация;

1.4. Във връзка с чл. 81 от Закона за лечебните заведения са издадени 44 становища за недостатъчност;

1.5. Изпратени са 40 писма, свързани с воденето на регистъра на лечебните заведения за извънболнична помощ и хосписите.

Дейностите по регистрация на лечебни заведения за извънболнична помощ в дирекцията през 2015 г. са извършвани при спазване на изискванията и сроковете посочени в Закона за лечебните заведения.

2. Издаване на удостоверения за изпълнение на изискванията на наредбата по чл. 46, ал. 3 от Закона за лечебните заведения, правилника по чл. 28а, ал. 3 от Закона за лечебните заведения и на утвърдените медицински стандарти във връзка с издаването на разрешения за извършване на лечебна дейност от лечебните заведения за болнична помощ, центровете за психично здраве, центровете за кожно-венерически заболявания, комплексните онкологични центрове, домовете за медико-социални грижи и диализните центрове:

Във връзка с подадени заявления от лечебни заведения за промяна на разрешението за осъществяване на лечебна дейност през 2015 г. от дирекция „Медицински дейности” са издадени 7 удостоверения след извършване на проверка за изпълнение изискванията на утвърдените медицински стандарти и след представен протокол за проверка от Дирекция „Надзор на заразните болести” по спазване изискванията на Наредба №49 от 18.10.2010 г. за основните изисквания, на които трябва да отговарят устройството, дейността и вътрешния ред на лечебните заведения за болнична помощ и домовете за медико-социални грижи. Във връзка с подадените заявления са извършени проверки по следните медицински стандарти: „Психиатрия” – 3 проверки; по 1 проверка по медицинските стандарти „Ортопедия и травматология”, „Клинична хематология”, „Ревматология” и „Кардиология”. Проверки са извършени и са издадени удостоверения на следните лечебни заведения:

- „МБАЛ-Шумен” АД гр. Шумен – във връзка с писмо на МЗ относно непълноти в представените документи по подадено през 2014 г. заявление за повишаване нивото на компетентност на отделение по нервни болести; разкриване на болнични легла към отделението по физикална и рехабилитационна медицина и пребазиране; пребазиране на отделенията по ревматология и трансфузионна хематология;

- МБАЛ-Велики Преслав” ЕООД гр. Велики Преслав – определяне ниво на компетентност във връзка с подадено заявление за повишаване на нивото на психиатрично отделение;

- МБАЛ-Велики Преслав” ЕООД гр. Велики Преслав – във връзка с писмо на МЗ относно непълноти в представените документи за издаване на ново Разрешение за лечебна дейност;

- МБАЛ-Шумен” АД гр. Шумен – във връзка с подадено заявление за повишаване нивото на компетентност на отделението по ортопедия и травматология; включване на дейност по клинична хематология от първо ниво на компетентност към Първо вътрешно отделение; включване на дейност по ревматология от второ ниво на компетентност към Второ вътрешно отделение;

- МБАЛ-Велики Преслав” ЕООД гр. Велики Преслав – във връзка с писмо на МЗ относно непълноти в представените документи за издаване на ново Разрешение за лечебна дейност;

- МБАЛ-Шумен” АД гр. Шумен – във връзка с писмо на МЗ относно непълноти в представените документи за издаване на ново Разрешение за лечебна дейност и промени в осъществяваната дейност в съответствие с промените в Закона за лечебните заведения;

- МБАЛ-Шумен” АД гр. Шумен – във връзка с писмо на МЗ относно актуализация на документите, касаещи промяна в Съвета на директорите на лечебното заведение и подадено ново заявление за промяна в структурата на лечебното заведение.

3. Уведомяване на Изпълнителна агенция "Медицински одит" за случаи на нарушения на медицинските стандарти, констатирани при изпълнение на правомощията на РЗИ:

През 2015 г. са направени пет уведомления до Изпълнителна агенция „Медицински одит”:

3.1. Във връзка с жалба от съпругата на починал пациент в Спешно отделение „МБАЛ Шумен” АД;

3.2. Във връзка с жалба от пациентка относно липсата на индикации за направеното ѝ цезарово сечение в АГО на „МБАЛ – Шумен” АД;

3.3. Във връзка с жалба от родителите на дете, на което е проведено дентално лечение (направени пломби) без информирано съгласие от тяхна страна;

3.4. Във връзка с жалба от пациентка, несъгласна с проведеното ѝ лечение в „КОЦ – Шумен” ЕООД;

3.5. Във връзка със сигнал от Изпълнителния директор на „МБАЛ – Шумен” по повод починал пациент в „КОЦ – Шумен” ЕООД.

4. Регистрация на лица, упражняващи неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве и контрол върху дейността им – през 2015 г. няма издадени удостоверения за регистрация на лица, упражняващи неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве. Извършени са 2 проверки на регистрираните лица упражняващи неконвенционална медицина.

5. Издаване на разрешения за съхранението и продажбата на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина съгласно Наредба №5 от 2011 г. за условията и реда за получаване на разрешение за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина и снабдяването им с лекарствени продукти.

В дирекция „Медицински дейности” се води се регистър на лицата, получили разрешение съгласно Наредба №5 от 06.07.2011 г. за условията и реда за получаване на разрешение за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина и снабдяването им с лекарствени продукти.

Във връзка с водения регистър през 2015 г. няма издадени разрешения за съхраняване и продажба на лекарствени продукти на лекари и лекари по дентална медицина и не са издавани заповеди за прекратяване на разрешения за съхранение и продажба на лекарствени продукти.

6. Извършване на проверки по чл. 93 от Закона за здравето по жалби и сигнали при нарушаване на правата на пациентите или при спорове, свързани с медицинското обслужване, и участие в съвместни проверки с Изпълнителна агенция "Медицински одит":

Постъпилите през 2015 г. в дирекция „Медицински дейности” жалби и сигнали са 34 броя.

От общия брой жалби постъпили в дирекцията 12 броя са били, свързани с нарушаването на правата на пациентите или с качеството на медицинското обслужване. Във връзка с подадените жалби от служителите на дирекцията са извършени 13 проверки в лечебни заведения. До края на отчетния период всички постъпили жалби са приключени, като 1 от тях е била основателна, а 5 са били неоснователни. След извършена проверка 5 от жалбите са изпратени по компетентност до Изпълнителна агенция „Медицински одит”, а една свързана с отказ за издаване на болничен лист на пациент е изпратена за решаване от ЛКК.

Останалите 22 жалби/сигнали са били свързани с дейността на ТЕЛК – несъгласие с експертно решение или забавяне на преосвидетелстването; свързани с предлагането на лекарствени продукти, свързани със санитарно-битовите условия в болнични заведения; свързани с финансови затруднения на лица, поради заболяване и др. За установяване на обстоятелствата по жалбите от дирекция „Медицински дейности“ са извършени 11 проверки на място. Четири от жалбите са били пренасочени за решаване по компетентност от други институции, а останалите са били неоснователни.

Във връзка с постъпилите жалби и сигнали от дирекция „Медицински дейности“ са изготвени и изпратени в законовия срок отговори до жалбоподателите и заинтересованите институции.

7. Контрол на заявяването, разпределението и разхода на лекарствени продукти, заплащани със средства от бюджета на Министерството на здравеопазването за лечение на заболявания извън обхвата на задължителното здравно осигуряване - контрол по лечението с еритропоетин.

През 2015 г. от дирекция „Медицински дейности“ не са извършвани проверки по Наредба №34/25.11.2005 г. за реда за заплащане от републиканския бюджет на лечението на българските граждани за заболявания, извън обхвата на задължителното здравно осигуряване.

8. Изготвяне на актове за установяване на нарушения и наказателни постановления по чл. 50, 51 и 53 от Закона за кръвта, кръводаряването и кръвопреливането и предоставя информация за издадените наказателни постановления на Изпълнителната агенция по лекарствата.

За установяване на нарушения по чл. 50, 51 и 53 от Закона за кръвта, кръводаряването и кръвопреливането са извършени 8 проверки (на тримесечие) в Отделение по трансфузионна хематология на „МБАЛ-Шумен“ АД и ЦСМП-Шумен. За резултата от проверките са изготвени и изпратени 4 информации на ИАЛ. През отчетната 2015 г. не са констатирани нарушения в лечебните заведения във връзка с дейностите им по Закона за кръвта, кръводаряването и кръвопреливането.

9. Контрол върху дейността на лечебните и здравните заведения по осъществяването на метрологичен контрол върху медицинската техника и апаратура.

Извършени са 31 проверки за установяване спазването на изискванията на Наредбата за средствата за измервания, които подлежат на метрологичен контрол. Всички проверки са в лечебни заведения за първична медицинска помощ – индивидуална практика - от тях 5 в гр. Шумен, 3 в община Смядово, 2 в община В. Преслав, 4 в община Върбица, 3 в община Хитрино, 3 в община Венец, 4 в община Каолиново, 3 в община Никола Козлево, 3 в община Нови пазар, 1 в община Каспичан.

10. Контрол на обектите за търговия на едро и дребно с лекарствени продукти по реда на Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина (складове, аптеки, дрогерии).

10.1. Разглеждането и издаването на становища по проектната документация на обекти за търговия с лекарствени продукти се извършва от Експертния съвет по ЗТЕ към РЗИ – Шумен;

10.2. Издадени заключения за хигиенна оценка за откриване на обекти за търговия с лекарствени продукти – 3 бр.;

10.3. Издадени удостоверения за регистрация на дрогерия – 1 бр.;

10.4. Систематичен здравен контрол в обекти за търговия с лекарствените продукти - извършени са 140 проверки в аптеки и дрогерии;

10.5. Във връзка с установено несъответствие с изискванията на Наредба №28 за устройството, реда и организацията на работата на аптеките и номенклатурата на лекарствените продукти е издадено 1 предписание на аптека.

В РЗИ-Шумен се води регистър на дрогериите.

11. Дейности, предвидени в Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите и нормативните актове по прилагането му:

11.1. Извършени са 41 проверки на търговци на едро и аптеки, извършващи търговия с наркотични вещества – от тях 38 на търговци на едро и аптеки, притежаващи лицензия за търговия с наркотични вещества и 3 проверки за издаване на протоколи на търговци на едро и аптеки, кандидатстващи за лицензия за търговия с наркотични вещества или промяна в обстоятелствата;

11.2. Извършени са 3 проверки в лечебните заведения, отчитащи специални рецептурни бланки за изписване на медикаменти, съдържащи наркотични вещества;

11.3. Предоставени са 936 кочана с рецептурни бланки за предписване на медикаменти, съдържащи наркотични вещества и 26 кочана специални формуляри за поръчка на медикаменти, съдържащи наркотични вещества;

11.4. Извършени са 27 вписвания в регистъра на специални формуляри по чл. 13, ал. 4 от Наредба №21/12.10.2000 г. за изискванията към документацията и отчетността при извършване на дейности с наркотични вещества и техните препарати;

11.5. Приети са 598 протокола за отчитане на рецептурни бланки за предписване на медикаменти, съдържащи наркотични вещества и 456 протокола за отчитане на специални формуляри за поръчка на медикаменти, съдържащи наркотични вещества;

11.6. Приетите през 2015 г. отчети за движението на наркотичните вещества са 176, а изготвените от инспектора по наркотични вещества отчети за движението на наркотичните вещества – 4 (на тримесечие);

През 2015 г. не са извършвани съвместни проверки с МВР и ДАНС.

12. Водене на регистър на лекарите и лекарите по дентална медицина, които предписват лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества от приложения № 2 и 3 на Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите.

Регистърът се води от инспектора по наркотични вещества. През 2015 г. няма постъпили заявления за вписвания в регистъра.

Инспекторът по наркотични вещества е участвал в работна среща с инспекторите по наркотични вещества, организирана от дирекция „Лекарствена политика“, отдел „Наркотични вещества и смеси“ към Министерство на здравеопазването и в 2 заседания на Съвета по наркотични вещества към Община Шумен.

13. Изготвяне на планове, организиране и контрол на дейностите по медицинското осигуряване на населението при бедствия, аварии и катастрофи:

13.1. Изготвени са 6 сведения за окомплектованост на структурите от здравната мрежа в областта с личен състав, леглови фондове и автотранспорт;

13.2. Изготвен е списък на потенциално опасните обекти в област Шумен;

13.3. Извършени са 10 проверки в лечебни заведения на организацията на медицинското осигуряване на населението при кризи в мирно и военно време;

13.4. Съгласувани са и са утвърдени плановете за действия при кризи от военен и невоенен характер на 5 лечебни заведения;

13.5. Оказани са 12 методически помощи на специалистите по отбранително мобилизационна подготовка на лечебните заведения при изготвяне на планове за работа във военно време;

13.6. Директорът на РЗИ – Шумен е участвал в 3 заседания на Постоянната областна комисия за бедствия, аварии и катастрофи и 2 учебно-методически сбора;

13.7. Проведени са 2 методически сбора със специалистите по ОМП по теми, отнасящи се до гражданското планиране при кризи;

13.8. Проведено е 1 заседание на Регионалния съвет по медицинско осигуряване при бедствия, аварии, катастрофи и тероризъм;

13.9. Изготвени са 3 доклада за Областния съвет за сигурност за медицинското осигуряване на населението при бедствия, аварии и катастрофи;

13.10. Изготвени 3 плана за дейността на РЗИ по организацията на медицинското осигуряване при кризи;

13.11. Други дейности, свързани с осигуряването на населението при бедствия, аварии и катастрофи:

- изготвен План за медицинското осигуряване на населението при тежки зимни условия за 2015/2016 г., включващ:

- разчет за болнично настаняване на болни на хемодиализа, родилки и тежко болни в случай на бедствена ситуация;

- списък на бременни жени от област Шумен с вероятен термин на раждане в периода 01.11.2015 г.-15.04.2016 г.;

- списък на пациентите на хемодиализа от област Шумен;

- списък на общопрактикуващите лекари от област Шумен.

- предоставен на МЗ актуализиран план за работа при бедствия в частта снегонавявания, при изготвянето на който е предвиден пълния обем мероприятия за работа при усложнена зимна обстановка;

- извършено е актуализиране на телефонния регистър на здравните и лечебни заведения от област Шумен и е предоставен на МЗ във връзка с поддържането на постоянна готовност на МЗ за реакция при кризи, бедствия, аварии и катастрофи;

- изготвени 3 доклада до областния управител, кмета на община Шумен и до МЗ относно подготовката на лечебните заведения за зимния период;

14. Разработване на военновременни планове за организацията на медицинската помощ за населението в региона и извършване на дейности по отбранително-мобилизационна подготовка.

14.1. Актуализиран е плана на РЗИ – Шумен за привеждане в готовност за работа във военно време;

14.2. Актуализиран е военновременния план на РЗИ – Шумен.

14.3. Други дейности на РЗИ – Шумен по отбранително-мобилизационна подготовка:

- проведено работно съвещание със специалистите по ОМП към ЛЗ от областта, на която са разгледани Наредбата за отсрочване на запасни и техника и са дадени указания относно информацията и попълването на предоставените електронни форми;

- актуализирана заявка за безусловно и условно отсрочване на запасни, назначени на работа в РЗИ – Шумен и на техника-запас;

- актуализиран плана за защита на пребиваващите в сградата на РЗИ – Шумен;

- изготвен доклад до МЗ относно състоянието на имуществото на отрядите за медицинско осигуряване на територията на област Шумен;

- участие с доклад „Биологично оръжие – медицинско осигуряване на населението” в организирано от областния управител учебно методично съвещание;

- участие в 2 тренировки по оповестяване в Националната оповестителна система УИН;

- участие в практическо занятие на областна администрация по действия при „земетресение и наводнение”;

- проведени 2 тренировки по евакуация на персонала от сградата на РЗИ в случай на пожар или друго бедствие;

15. Разработване и участие в изпълнението на регионални програми и проекти в областта на медицинските дейности.

В изпълнение на Заповед №РД-01-230/05.10.2015 г. на Министъра на здравеопазването относно провеждане на профилактични прегледи/изследвания на здравно неосигурени лица от ромски произход и на такива със затруднен достъп до лечебни заведения с мобилен педиатричен кабинет са извършени следните дейности:

Във връзка с безвъзмездно предоставения до 20.11.2015 г. мобилен педиатричен кабинет „Мерцедес АТЕГО” с Рег. №1922МХ РЗИ-Шумен сключи договор с Медицински център „Здраве” ЕООД гр. Шумен за извършване на не по-малко от 500 профилактични прегледа на деца от ромски произход и на такива със затруднен достъп до лечебни заведения.

За извършените дейности лечебното заведение е попълнило изискуемите амбулаторни листи и отчетни форми.

Извършени са 525 прегледа както следва:

- с. Марково и с. Косово (на 09.11.2015 г.) – 136 броя;

- с. Каспичан (на 10.11.2015 г.) – 96 броя;
- с. Лятно и с. Стоян Михайловски (на 11.11.2015 г.) – 205 броя;
- с. Тодор Икономово (на 12.11.2015 г.) – 88 броя.

Децата с диагностицирани заболявания при извършване на профилактичните прегледи са 26 – 4,9% от прегледаните, като при всички е установено масово кариозни зъби.

Децата със заболявания са насочени към съответния специалист.

16. Участие в изработването на областна здравна карта и геопозиционирана областна здравна карта.

Със Заповед на министъра на здравеопазването №РД-02-239/27.10.2015 г. директора на РЗИ – Шумен и директора на дирекция „Медицински дейности” бяха включени в областната комисия за изработване на здравна карта на област Шумен. Представителите от РЗИ – Шумен взеха активно участие при изработването на областната здравна карта (приложения, анализи, становища и предложения), в организацията и провеждането на заседанията на комисията.

17. Осъществяване на дейности по Закона за закрила на детето и по други нормативни актове съвместно със звената, ангажирани със социалното подпомагане в общините:

17.1. Участия в заседания на Регионален съвет по осиновяване - 52;

17.2. 16 участия в заседания на общински съвет за закрила на детето – от тях 10 участия в заседания на Комисията по Приемна грижа към РДСП - Шумен, 3 участия в заседания на Комисия за детето към общини и 3 участия в работни срещи на Мултидисциплинарния екип към община Шумен.

17.3. Участия в заседания на Консултативни комисии към дирекции „Социално подпомагане” по общини - 53;

17.4. Участия на представител на РЗИ в работата на Екип за комплексна оценка на деца със специални образователни потребности към РИО – 12 участия.

17.5. През 2015 г. от дирекция „Медицински дейности” са изготвени и изпратени 2 преписки (на шестмесечие) по изпълнение на Стратегията за борба с трафика на хора.

17.6. Във връзка с получени от Държавна агенция „Закрила на детето” сигнали относно нарушения при спазване правата на детето са извършени 2 проверки в лечебни заведения, имащи отношение към конкретния случай.

17.7. Други дейности, свързани със детското здравеопазване:

Изискана от лечебните заведения с родилни отделения информация за:

- броя на извършените превенции на изоставяне на дете на ниво родилен дом съгласно Методическото ръководство за превенция на изоставянето на дете на ниво родилен дом и Наредбата за условията и реда за осъществяване на мерки за предотвратяване изоставянето на деца и настаняването им в институции, както и за тяхната реинтеграция - получени 12 справки от „МБАЛ-Шумен” АД;

- новородени деца, припознати от лица с чуждо или двойно гражданство - получени 12 справки от „МБАЛ-Шумен” АД;

- новородени деца с увреждания - получени 12 справки от „МБАЛ-Шумен” АД;

- починали деца - получени 12 справки от „МБАЛ-Шумен” АД;

- деца жертва на насилие или в риск от насилие – получени 12 справки от РДСП - Шумен.

Два пъти през 2015 г. (на шестмесечие) на МЗ е изпратена информационна карта, съдържаща данни за новородени деца в област Шумен в непосредствен риск от изоставяне или настаняване в специализирани институции, за новородени деца припознати от лица с чуждо или двойно гражданство, за новородени деца с увреждания, за починали деца и деца жертва на насилие или в риск от насилие.

17.8 В РЗИ се поддържа актуална информация за броя на децата, ползващи детски ясли и детски кухни на територията на региона. През м. януари 2015 г. е извършена проверка в 9 ДЯ и 3 ДМК – общо 12 проверки и е изпратена обобщена информация в МЗ за броя на децата в детските ясли и броя на децата, ползващи детски кухни.

17.9. През 2015 г. са проведени 2 заседания на Комисията по детска смъртност за област Шумен - изготвени са 2 протокола и 10 броя анкетни карти на починали деца от 0-17 г. възраст;

18. Други дейности:

18.1 В „МБАЛ-Шумен” АД и „КОЦ – Шумен” ЕООД са извършени 8 проверки (на тримесечие) за контрол на дейностите за предоставяне на допълнителна услуга избор на лекар/екип. На тримесечие е предоставяна информация на МЗ за лечебните заведения предоставящи услугата, съдържаща данни от водения регистър и резултата от извършените проверки.

18.2. Извършени са 2 проверки във връзка с чл. 19, ал. 5 от Наредба № 49/2010 г. за изпълнение на показателя „минимален обем дейност” от болничните структури, които подлежат на проверка за 12-месечен период от определяне на нивото на структурата. Проверките са извършени в следните лечебни заведения:

- „МБАЛ-Шумен” АД – отделение по Ушно-носно-гърлени болести с III-то ниво на компетентност по медицински стандарт „Ушно-носно-гърлени болести”;

- „МБАЛ д-р Добри Беров” ЕООД, гр. Нови пазар” - отделение по образна диагностика с второ ниво на компетентност по медицински стандарт „Образна диагностика” и в отделението по нервни болести с второ ниво на компетентност по медицински стандарт „Нервни болести”.

За резултатите от проверките по „минимален обем дейност” са изготвени и изпратени доклади на МЗ.

18.3. В шест лечебни заведения – 5 за болнична помощ и 1 „КОЦ – Шумен” е проведена разяснителна и информационна кампания относно подписването на формуляра за преждевременно напускане на лечебното заведение и преустановяването на хоспитализацията;

18.4 Извършени проверки във връзка с писма на МЗ:

- относно спазването на чл. 9, ал. 6 от Закона за лечебните заведения (дублиране на дейности) са извършени 4 проверки в лечебни заведения за болнична помощ – „МБАЛ-Шумен” АД, „МБАЛ д-р Добри Беров” ЕООД, „МБАЛ-Велики Преслав” ЕООД и „СБАЛ по кардиология-Мадара ЕАД”;

- последващ контрол двукратно в „МБАЛ-Шумен” АД и „СБАЛК-Мадара” ЕАД във връзка с констатирано дублиране на дейности от двете лечебни заведения;

- относно справка за предложените за хоспитализиране пациенти от ЦСМП в лечебни заведения за болнична помощ е извършена проверка в ЦСМП, „МБАЛ-Шумен” и „СБАЛК-Мадара” за установяване коректността на предоставените данни;

- извършена проверка с последващ контрол по медицински стандарти „Акушерство и гинекология” и „Неонатология” в съответните структури на „МБАЛ-Шумен” АД;

- извършена проверка по медицински стандарт „Медицинска онкология” в съответната структура на „КОЦ-Шумен” ЕООД

- относно предоставяне на информация за изготвяне на анализ на възможностите на лечебните заведения за провеждане на неонатален слухов скрининг е извършена проверка в „МБАЛ-Шумен” АД;

18.5. Направени са 100 анкети за корупция в лечебни заведения за болнична помощ - по 25 на тримесечие;

18.6. От дирекция „Медицински дейности” са изготвени и предоставени 10 информации по Закона за достъп до обществена информация;

18.7. През 2015 г. от служители на дирекция „Медицински дейности” са извършени 275 проверки във връзка със спазването на чл. 56 от Закона за здравето. С проверки са обхванати 129 обекта, от които 74 обекти за търговия с лекарствени продукти, 43 лечебни заведения и 12 детски заведения.

МЕДИКОСТАТИСТИЧЕСКА И ИКОНОМИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ

1. Събиране и анализиране на информация, свързана с разходването на публични средства в лечебните и здравните заведения на територията на областта, и осъществяване на контрол по спазването на методиката за субсидиране на лечебни заведения със средства от бюджета на Министерството на здравеопазването.

През 2015 г. три лечебни заведения от Област Шумен - „МБАЛ-Шумен” АД, „МБАЛ д-р Д. Беров” ЕООД и „МБАЛ-Велики Преслав” ЕООД имаха, сключени договори с Министерство на здравеопазването по методиката за субсидиране на лечебните заведения.

За отчетния период в РЗИ Шумен са приети, проверени и изпратени в НЦОЗА 48 отчета (месечни и тримесечни) на лечебните заведения сключили договор с МЗ. При необходимост от служителите на дирекцията е оказвана методична помощ на лечебните заведения по методиката за субсидиране за 2015 година. От проверените през годината отчети 4 са върнати на лечебните заведения за преработване.

Съгласно изискванията на методиката са извършени 27 бр. проверки (по 9 на всяко лечебно заведение), при които са проверени 5% от отчетените случаи. Във връзка с извършените проверки са изготвени 4 доклада до Министерство на здравеопазването – по 1 за всяко тримесечие и 9 до директора на РЗИ – Шумен.

2. Контрол по спазване на нормативните изисквания към формата, съдържанието, условията и реда за използване, обработка, анализ, съхраняване и предоставяне на медицинска документация от лечебните заведения и медицинските специалисти.

През 2015 г. от служители на дирекция „Медицински дейности” са изготвени 108 протокола при извършени проверки в лечебни заведения по спазването на нормативните изисквания към формата, съдържанието, използването, съхраняването и предоставянето на медицинска документация.

3. Проучване и установяване потребностите в областта от лекари, лекари по дентална медицина, фармацевти и други медицински и немедицински специалисти с висше образование и предлага на министъра на здравеопазването броя на местата за следдипломно обучение .

3.1. съвместно с районните колегии на съсловните организации е извършено проучване на потребностите от съответни специалисти в областта. Въз основа на събраната и обработена информация е изготвен и предоставен на МЗ анализ на състоянието на специалистите в областта на здравеопазването за област Шумен за 2015 г. В анализа е включена информация за броя на придобилите и упражняващите специалност по възрастови групи, осигуреността на населението от областта със съответен вид специалисти, потребностите на населението от специалисти и прогноза за броя на упражняващите специалност и тяхната възраст и за потребностите от специалисти през следващите пет години;

3.2. предоставена информация на Министерство на здравеопазването за броя на общопрактикуващите лекари без специалност или с придобита специалност, различна от „Обща медицина”, разкрили амбулатория за първична медицинска помощ на територията на област Шумен в срока по §6, ал. 1, т. 1 от ПЗР на Закона за лечебните заведения.

3.3. приети и изпратени заявки за курсове за следдипломно обучение – 15 бр.;

3.4. Във връзка с взето решение на заседание на Областен съвет по здравеопазване, сформиран към областния управител на област Шумен е изготвен и представен пред членовете на комисията анализ на състоянието на човешките ресурси в системата на здравеопазването в област Шумен.

4. Събиране, обработване и предоставяне на финансово-икономическа статистическа информация за дейността и ресурсното осигуряване на лечебните и здравните заведения на територията на региона:

4.1. Събрани, обработени и проверени 6 отчета по разделно отчитане на разходите в лечебните заведения - на „МБАЛ-Шумен” АД, „МБАЛ-Д-р Д. Беров“ ЕООД, „МБАЛ-В. Преслав” ЕООД, ДПБ с. Царев брод, „КОЦ - Шумен” ЕООД и ЦСМП;

4.2. Събрани и обработени справки за натуралните показатели в делегираните от държавата дейности по здравеопазване от общините – 24 бр.

5. Събиране, обработване и предоставяне на медико-статистическа информация за дейността на лечебните и здравните заведения.

5.1. Събиране, извършване на контрол и предоставяне на НСИ отчетите за дейността на Детски ясли, Обединени детски заведения и ДМСГД – обработени 16 бр. отчети;

5.2. Събиране, извършване на контрол и предоставяне на НСИ на годишните отчети за легловия фонд и персонала на ЛЗБП, хосписите, ЛЗИБП (ДКЦ, МЦ, МДЦ, СМДЛ, СМТЛ, ЦСМП, РЗИ и други дейности в здравеопазването към общините) - обработени общо 58 отчета.

5.3. Събиране, извършване на контрол, обработка и предоставяне на НЦОЗА на годишните статистически отчети на: ЛЗБП и хосписите; ЦСМП по филиали и ЛЗИБП по групировки; специализирани кабинети (психиатрични, кожно-венерологични и пневмофтизиатрични) към ЛЗИБП – обработени общо 1176 отчета и приложения към тях при спазване графика за изпращане на НЦОЗА.

5.4. Събиране, извършване на контрол и обработка на оперативна статистическа информация – обработени през годината общо 271 отчета и сведения;

5.5. Кодирание и обработване на Съобщения за смърт за събития на територията на областта – обработени през годината 2352 бр. съобщения.

5.6. Събиране и предоставяне ежемесечно на НЦОЗА на съобщения за суицидно действие – предоставени общо 149 бр. съобщения.

5.7. Събиране и обобщаване на информацията от лечебните заведения в област Шумен по Национална програма „Превенция на самоубийствата в Република България 2013-2018 г.” и изпращане ежемесечно в НЦОЗА – 12 бр. за 2015 г.

5.8. Обработени съобщения, справки и др. – 2394 бр.

5.9. Извършени са 10 проверки в лечебни заведения за установяване спазването на изискванията на Наредба №1 от 27.02.2013 г. за предоставяне на медико-статистическа информация и на информация за медицинската дейност на лечебните заведения. На 5 лечебни заведения е оказана и методична помощ.

6. Изработване, анализ и оценка на здравно-демографските процеси на територията на региона, необходими за формирането на национална и регионална здравна политика.

След обработване на статистическата информация предоставена от ТСБ, НСИ и от годишните отчети на лечебните заведения за 2014 г. са изготвени 55 справки за годишник – таблици със здравно-демографски, медико-статистически показатели на лечебните заведения и икономически показатели. Изготвен е годишен анализ на здравно-демографското състояние на населението и здравната мрежа в Област Шумен за 2014 г. Изготвени са 32 справки за здравно-демографския анализ и 16 справки за общини (Хитрино - 3, Каолиново - 3, Н. Козлево - 7 и Венец – 3).

ДЕЙНОСТИ ПО МЕДИЦИНСКА ЕКСПЕРТИЗА И РЕГИОНАЛНА КАРТОТЕКА НА МЕДИЦИНСКИТЕ ЕКСПЕРТИЗИ

1. Организиране и контрол на дейността по медицинската експертиза и на регионалната картотека на медицинската експертиза:

1.1. Издаване на заповеди за състав на ЛКК.

През 2015 г. от дирекция „Медицински дейности” са издадени 52 заповеди, от които 20 за определяне/закриване на състави на ЛКК, а 32 са за промени в състава на ЛКК или промяна на други обстоятелства (промяна на работния график, промяна в местоположението за провеждане на заседанията на ЛКК и др.).

1.2. Извършване на проверки по медицинската експертиза в лечебни заведения в т. ч. проверки от Регионален съвет на издадени решения за временна неработоспособност и Експертни решения по чл. 103, ал. 3 на Закона за здравето - извършени са общо 9 проверки на лечебни заведения за контрол на временната неработоспособност, 2 от които са по линия на Регионален съвет с участие на представители от РЗИ, РЗОК и НОИ.

Във връзка с контрола на издадените актове от органите за експертиза на временната неработоспособност през 2015 г. Регионалният съвет по чл. 111 от Закона за здравето е провел 3 заседания.

1.3 Проведени са 3 работни срещи със съставите на ТЕЛК-Шумен и ТЕЛК-Нови пазар във връзка със затруднения при въвеждането на Единната информационна система на медицинската експертиза.

1.4. Организация по експертизата на трайната неработоспособност и преосвидетелстване:

- приети и обработени документи за явяване на ТЕЛК – 6168 бр.;
- обработени медицински експертни досиета за служебно преосвидетелстване – 2071 бр.;
- проверени и заверени експертни решения – 5357 бр.;
- изпратени експертни решения на заинтересованите страни – 6240 бр.;
- създадени и обработени преписки по обжалени болнични листове и експертни решения общо 201. От тях 149 са обжалени чрез РКМЕ, а 52 чрез Регионален съвет;
- преписки с ТЕЛК, НЕЛК, НОИ, Регионална дирекция социално подпомагане и др. институции по медицинската експертиза – 5430 бр.;
- извършени справки и заверени копия на документи – 1300.

НАДЗОР НА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ

През 2015 г. щатното разписание на Д“НЗБ” бе както следва:

Директор на дирекция	1
Отдел ПЕК вкл. Имунизационен кабинет	
1. Началник отдел	1
2. Главен инспектор	2
4. Старши инспектор	1
5. Младши инспектор	7
6. Младши експерт	1
4. Хигиенист	1
Отдел”Медицински изследвания”	
1. Началник отдел	1
2. Главен експерт	1
3. Младши експерт	3
4. Хигиенист	1
Всичко дирекция	20

Щатната окомплектованост на този етап удовлетворява нуждите на дирекцията, но се чувствуват някои трудности (липса на достатъчно лекари епидемиолози).

Контролна и организационно-методична помощ.

Цялостната дейност на Д „НЗБ” по ДЗК бе организирана по предварително изготвени в началото на годината планове по отдели и индивидуални, съобразени с целите и изискванията на МЗ и регионалните приоритети по профилактика и контрол на острите заразни и паразитни болести, както и за имунопрофилактиката. Внедрената компютърна програма за ОЗБ улеснява и унифицира изготвянето на отчетите и помага за проследяване на тенденциите в развитието на заразните и паразитни болести и епидемиологичните показатели. Изработват се месечни, тримесечни и годишни отчети, таблици, графики и анализи. Всички обекти имат оформени досиета, в които се съхраняват всички протоколи от извършени проверки и етапни епикризи.

Анализът на данните от проведените епидемиологични проучвания показва, че от всичко регистрирани през 2015 г. 1419 случая на заразни заболявания (без паразитологичните заболявания), с епидемиологично проучване са обхванати 100%. Общо проучените огнища са 1998 от които 30,98% (619 бр.) са селски и 69,02% (1379 бр.) градски. Проучените огнища от лекар са 0,55% (11 бр.).

Броят на откритите източници на зараза от епидемиологичните проучвания са 654, което представлява 32,73%. Общо са наблюдавани 13807 контактни, от които 3,55% (490 бр.) са лабораторно изследвани. С положителен резултат са 2,65% (13 бр.). От контактните са заболели 0,68% (94 бр.). Гамаглобулинова профилактика не е провеждана.

Плановите проверки, които отдел "ПЕК" е извършил през отчетната година бяха планирани и извършени съгласно дадените указания от МЗ. Съгласно плана на контрол са подлежали 622 лечебни, здравни и други заведения с общо 998 обекта. Извършени са общо 3042 проверки в обектите както следва:

- Лечебни заведения за извънболнична помощ – 1643;
- Амбулатории за индивидуална практика за първична медицинска помощ – 711;
- Амбулатории за групова практика за първична медицинска помощ - 106;
- Амбулатории за индивидуална практика за специализирана медицинска помощ – 227;
- Амбулатории за групова практика за специализирана медицинска помощ – 20;
- Амбулатории за индивидуална практика за първична дентална медицина – 322;
- Амбулатории за групова практика за първична дентална медицина – 49;
- ДКЦ – 51;
- Медицински центрове – 98;
- Дентални центрове – 8;
- Медико-дентални центрове – 2;
- Медико-диагностични лаборатории – 28;
- Медико-технически лаборатории – 21;
- Лечебни заведения за болнична помощ – 225;
- рискови отделения – 122;
- нерискови отделения – 100;
- други – 3;
- Други лечебни заведения – 83;
- ЦСМП плюс филиали – 11;
- КОЦ – 49;
- Други ЛЗ – 23;
- Здравни кабинети в училища и детски заведения – 347;
- Други обекти – 20;
- Обекти с обществено предназначение – 724;

Издадени са 196 предписания във връзка със санитарно-хигиенното състояние на здравните кабинети, борба с ВБИ, борба и профилактика на ОЗБ, във връзка с Наредба № 21 от 18.07 2005 год. Съставени са 10 акта. Издадени са 10 наказателни постановления на обща сума 3700 лв.

В отдела бяха извършени дейности по отношение на:

- Удостоверения за регистрация /разрешаване на лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ - 14;
- Сертификат за имунизационно състояние (международен) – 8 бр.
- Имунизационно свидетелство – 2 бр.
- Издаване на удостоверение за правоспособност за изпълнител на ДДД дейности – 8;
- Издаване становище за класифициране на отпадъците 15;

През отчетния период постъпиха 8 жалби, свързани с температури и хигиена в лечебните заведения за болнична и извънболнична помощ, отношение на здравни работници към пациенти, тютюнопушене и др. Извършени бяха проверки в съответните лечебни заведения и от получените резултати се изготвиха отговори на жалбите и се предоставиха на жалбоподателите.

И през 2015 г. успоредно с провеждането на текущия здравен контрол, целогодишно е оказвана организационно-методична помощ по проблемите на профилактиката и контрола на заразните и паразитни болести в лечебните заведения за болнична и доболнична помощ и в здравните кабинети в детските и учебни заведения. Под различни форми са разяснявани нови нормативни и поднормативни документи, разпоредителни писма на МЗ, обсъждани са пропуски във воденето на медицинската документация, срочното представяне на отчетите в РЗИ, обсъждани са редица актуални проблеми в областта на заразните болести.

През 2015 г. са извършени 3 планови тематични и 1 насочена проверка по писмо на МЗ.

➤ През периода 01.10.2015 – 31.12.2015г., здравните инспектори от отдел ПЕК при РЗИ гр. Шумен извършиха **тематична проверка относно допускане посещенията на болни деца в детските градини и обединените детски заведения по време на предепидемичен и епидемичен за страната период по отношение на грип и ОРЗ.**

Целта на проверката беше да се осъществи контрол за недопускане на болни деца в детските заведения на територията на Шуменска област.

Място на проверката:бяха детските заведения (детски градини и обединени детски заведения) на територията на областта.

Обект на проверката бе наличие на болни и с довършващо лечение деца в детските заведения.

С проверки бяха обхванати 100 целодневни детски градини (ЦДГ) и 6 обединени детски заведения (ОДЗ). Извършени бяха общо 106 проверки в 106 обекта.

Констатира се следното:

От присъстващите в момента на проверките 4384 деца в ДЗ няма болни и с довършващо лечение. Не са открити антибиотици и други медикаменти.

Във всички проверени обекти се извършва задължителен сутрешен филтър от медицински специалист, а при липса на такъв от педагогическия персонал.

Във филтърни тетрадки се отразява ежедневно здравословното състояние на децата. При наличие на болни деца, същите се отстраняват и насочват към ОПЛ.

Приемането на отсъстващите поради заболяване деца става след представена медицинска бележка от личен лекар.

В правилника за дейността на всички проверени детски заведения е застъпена точка за недопускане приема на деца с кашлица, конюнктивит, разстройство и други симптоми, антибиотично или друго лечение.

Директорите на детските заведения ежегодно на всяка родителска среща запознават родителите с правилника.

При извършената тематична проверка няма констатирани нарушения.

➤ Във връзка с плана за дейността на отдел „ПЕК” за 2015 г. и констатирани случаи на опаразитяване с главови въшки и гниди на учениците в учебните заведения и децата от детските градини в областта и на основание чл.63 ал.4 , чл.38 от Закона за здравето и чл.7 т.1 и т.8 от Наредба №3/27.04.2000 год. за здравните кабинети в ДЗ и училища, здравните инспектори от отдел „ПЕК” при РЗИ – Шумен извършиха **тематична проверка относно провеждане на филтър за опаразитяване.**

Целта на проверката беше ограничаване до минимум броя на опаразитените с главови въшки и гниди деца и ученици в организирани колективи.

Място на проверката бяха учебни и детски заведения на територията на област Шумен.

Обект на проверката бе наличие на опаразитени деца и ученици в детските и учебни заведения.

Издадени бяха 85 предписания на здравните специалисти, обслужващи детските и учебни заведения на територията на областта.

С проверки бяха обхванати всички училища, детски градини и ОДЗ.

При извършените проверки се констатира следното:

В началото на всеки учебен срок се извършва проверка за опаразитеност с главови въшки и гниди във всички училища на територията на областта.

Медицинските специалисти в учебните и детски заведения ежемесечно провеждат проверка за опаразитеност на децата и учениците, а при липса на такива се извършват от педагогическия персонал в детските заведения.

Въведени са филтърни тетрадки с поименни списъци на учениците по класове и групи в които се отразява датата на извършената проверка и подпис на извършилия проверката.

При установяване на опаразитени деца и ученици, същите се отстраняват от учебното

заведение за обработка и почистване в домашни условия.

Приемането на обезпаразитените деца и ученици става след представена медицинска бележка от ОПЛ и извършен преглед от медицинския специалист в съответното детско и учебно заведение.

В началото на учебната 2015/2016 год. беше извършена проверка в 20 училища в гр. Шумен от медицинските специалисти и здравните инспектори от отдел „ПЕК”.

От прегледаните 9698 ученици са открити 32 опаразитени с главови въшки и гниди, които са отстранени своевременно за почистване в домашни условия.

Проверките по изпълнение на предписаните мероприятия ще продължат при следващи проверки.

➤ През периода 01.04.2015 – 31.12.2015 г. здравните инспектори от отдел ПЕК при РЗИ гр. Шумен извършиха **тематична проверка по регистрацията и отчитането на инфекциите, свързани с медицинското обслужване** съгласно влезлите в сила изменения и допълнения на Наредба № 21 от 2005 г. за реда за регистрация, съобщаване и отчет на заразните болести (обн., ДВ бр. 56 от 04.07.2014 г.).

Цел на проверката беше подобряване на регистрацията и отчитането на инфекциите свързани с медицинското обслужване и ограничаване на разпространението на вътреболничните инфекции (ВБИ) и на антимикробната резистентност (АМР).

Място на проверката бяха Рисковите отделения на МБАЛ-Шумен АД; МБАЛ д-р Добри Беров ЕООД гр. Нови пазар; МБАЛ-Велики Преслав ЕООД; СБАЛК-Мадара ЕАД гр. Шумен и КОЦ-Шумен ЕООД гр. Шумен през II, III и IV тримесечие на 2015 г.

Обекти на проверката бе регистрирането и отчитането на нозокомиалните инфекции (НИ) в рисковите отделения на горепосочените заведения за болнична помощ.

Предварително бяха изпратени писма с указание към ел. формуляр – „Сведение за инфекции, свързани с медицинското обслужване” (Формуляр – „З”- 05А).

С проверки бяха обхванати 4 болници и Комплексен онкологичен център (КОЦ), извършени са 33 проверки.

Проверките бяха насочени към прилагането на чл.2, ал.2 на Наредба №21 от 2005 г.

При проверката се установи, че възникналите нозокомиални инфекции (НИ) се регистрират в Книгата за регистрация на вътреболнични инфекции (учетна форма №11). Новите ел. форми – Формуляр-„З”-05А бяха своевременно попълвани и изпращани в РЗИ – Шумен.

Регистрацията и отчета на възникналите вътреболнични инфекции (ВБИ) се извършва от определени отговорни лица по отделения.

Утвърдените програми за дейностите по профилактика и контрол на вътреболнични инфекции (ВБИ) се изпълняват.

Периодично се провежда обучение на персонала за новите изисквания на Наредба 21 във връзка с вътреболнични инфекции (ВБИ).

По време на извършените проверки не се констатираха нарушения.

➤ През периода октомври - ноември 2015 г. здравните инспектори от отдел ПЕК при РЗИ гр. Шумен извършиха **тематична проверка по спазване разпоредбите на чл. 5 и чл. 8 от Наредба 47 от 11 декември 2009 г.**, издадена от Министерство на здравеопазването за изследване на бременни и новородени за ХИВ.

Целта на проверката беше спазване разпоредбите на чл.8 (1), т.2 и т.3 и чл.5 на Наредба №47/11.12.2009 г.

Място на проверката бяха родилните отделения, специализираните клиники и кабинети по акушерство и гинекология на територията на област Шумен.

Обект на проверката бяха брой бременни изследвани за ХИВ през първи и трети триместър на бременността, брой бременни отказали изследване за ХИВ, брой бременни постъпили за раждане без изследване за ХИВ в родилно отделение и брой новородени от майки с неустановен ХИВ статус.

В отговор на писмо с рег. № 16-00-83/16.09.2015 г. на МЗ през периода месец октомври - месец ноември 2015 г. инспектори от отдел „Противоепидемичен контрол” на дирекция „Надзор на заразните болести” извършиха проверка на Родилно отделение при

„МБАЛ Шумен” АД; Първа частна АГ клиника; четири МЦ и 11 АСИМП по акушерство и гинекология.

Регистрираните бременни за периода 01.01.2015-30.06.2015 г. за област Шумен са общо 643. От тях 276 (42,9%) са изследвани за ХИВ през първия триместър на бременността и 122 (18,97%) са изследвани за ХИВ през третия триместър на бременността. Бременни отказали изследване за ХИВ са 245 (38,10%), голяма част от тях поради отдалеченост от областния център.

Във връзка с чл. 5, т.5 от Наредба №47 се установи, че не се извършва изследване за ХИВ на деца родени от майки, които не са изследвани за ХИВ по време на бременността и раждането.

На Директора на „МБАЛ-Шумен” АД е връчено предписание: №388/08.12.2015 г. за изпълнение на Наредба №47/11.12.2009 г.

Анализ на заразните заболявания.

Анализът представя развитието и характерните особености на епидемиологичния процес при острите инфекциозни болести в Шуменска област през 2015 г.

Основните епидемиологични показатели са определени на база отчетни данни на отдела, допълнени с резултатите от лабораторните изследвания извършени в хода на епидемиологичните проучвания за целите на епидемиологичната диагноза. Данните от епидемиологичната обстановка в областта са интерпретирани в контекста на регионалните тенденции през последните години в съответствие с целите и програмата на МЗ по профилактиката и контрола на заразните болести.

1. Обща заболяемост, смъртност и леталитет.

През 2015 г. са регистрирани 1419 заразни заболявания (без грип и ОРЗ и паразитологични заболявания), срещу 1463 за 2014 г. Общата заразна заболяемост е 802,03‰ срещу 821,63‰. Наблюдава се 1,03 пъти намаляване показателите на общата заразна заболяемост. Намаляването на заболяемостта е незначително и може да се определи като задържане в сравнение с 2014 г.

През годината има един регистриран смъртен случай от остри заразни болести - ХТБС. Смъртността е 0,565‰, а леталитета е 7,69%. В сравнение с 2014 г. стойностите са намалени три пъти.

С най-висока обща инфекциозна заболяемост в областта са общините – Венец – 1205‰ (85 сл.), Никола Козлево – 937‰ (57 сл.) и Шумен - 925‰ (844 сл.). С най-ниска обща заболяемост са общините: Смядово - 521‰ (33 сл.), В.Преслав – 552‰ (71 сл.) и Върбица – 570‰ (58 сл.). Най-засегнати са възрастовите групи 4-7 год. – 224‰ (396 сл.), 1-3 год. – 209‰ (370 сл.) и 8-14 год. – 115‰ (204 сл.). От всичките ОЗБ 64,27% (883 сл.) са хоспитализирани: първи ден – 90,02% (821 сл.) и втори ден – 4,49% (41 сл.). 65,05% (923 сл.) от болелите са регистрирани в градовете, а 34,95% (496 сл.) в селата. През двата сравнявани периода 2014 г. и 2015 г. година в динамиката на епидемиологичните показатели при отделните нозологични единици се наблюдават следните промени. При въздушно-капковите инфекции се наблюдава намаление на заболяемостта 1,12 пъти, главно за сметка на заболяемостта от варицела и скарлатина. Заболеваемостта от чревни инфекции запазва стойностите от 2014 г. При вирусните хепатити се наблюдава значително увеличение на заболяемостта (1,8 пъти) за сметка на вирусен хепатит тип А. При трансмисивните, невроинфекциите, инфекциите с множествен механизъм на предаване и полово преносимите инфекции се наблюдава задържане на заболяемостта. Епидемиологичната характеристика на острата заразна заболяемост през 2015 година в Шуменска област се определя най-общо така:

- незначително намаление на общата заболяемост, главно за сметка на въздушно-капковите инфекции ;
- незначително намаление на заболяемостта от въздушно-капкови инфекции главно за сметка на варицела и скарлатина;
- задържане заболяемостта от чревните инфекции;
- значително увеличение на заболяемостта от вирусни хепатити;
- задържане на заболяемостта от трансмисивни инфекции;

- задържане на заболяемостта от инфекции с множествен механизъм на предаване и невроинфекции;

- значително намаление на полово-преносимите инфекции.

2. Структура на инфекциозната заболяемост.

Структурата се определя от две групи инфекции: въздушно-капкови – 37,70% (535 сл.) и чревни 57,51% (816 сл.). Вирусните хепатити са 1,27% (18 сл.). Относителният дял на трансмисивните инфекции е 1,76% (25 сл.), а невроинфекциите – 0,63 % (9 сл.). Инфекциите с множествен механизъм на предаване са 0,21% (3 сл.). Полово-преносимите инфекции са 0,85% (12 сл.). Заболяемостта от инфекции на дихателните пътища е незначително намалена – 302,39‰ (535 сл.) срещу 337,52‰ (601 сл.) за 2014 г. Ясно изразената тенденция през последните години за увеличение на дихателните инфекции спрямо чревните, през тази година не се потвърждава. При чревните инфекции се наблюдава незначително увеличение 1,08 пъти на заболяемостта – 461,21‰ (866 сл.) срещу 448,72‰ (799 сл.) за 2014 година. Заболяемостта от вирусни хепатити е увеличена 1,8 пъти за сметка на вирусен хепатит тип А, а невроинфекциите, трансмисивните и полово-преносимите инфекции отбелязват задържане. Основните епидемиологични показатели, характеризиращи разпространението на заразните болести, представени по нозологични единици е както следва:

Чревни инфекции.

През 2015 г. чревната заболяемост бележи незначително увеличение в сравнение с 2014 г. Тенденцията до сега чревните инфекции да заемат второ място в структурата на острите заразни болести е нарушена. През тази година съотношението между чревните и въздушно-капковите инфекции е съответно 461,21‰ (816 сл.) към 448,72‰ (799 сл.). Чувствително е увеличена заболяемостта при шигелозите – 2,92 пъти и при салмонелозите – 2,78 пъти. При ентероколитите заболяемостта - 1,08 пъти е по-ниска, а при колиентеритите - 1.07 пъти по-ниска в сравнение с 2014 г.

В структурата на чревните инфекции отново превес имат ентероколитите с неизяснена етиология 68,75% (561 сл.). Относителният дял на шигелозите и салмонелозите е съответно 4,29% (35 сл.) и 7,84% (64 сл.). За останалите чревни инфекции относителният дял е 19,11% (156 сл.).

С най-висока заболяемост са общините:

- Венец – 1006‰ (71 сл.)
- Никола Козлево – 789‰ (48 сл.)
- Нови пазар – 507‰ (84 сл.)

Най-ниска е заболяемостта в общините:

- Смядово – 284‰ (18 сл.)
- Велики Преслав – 326 ‰ (42 сл.)
- Върбица – 403‰ (41 сл.)

Регистрираните в Община Шумен чревни инфекции представляват 47,67% (389 сл.) от всички чревни заболявания в областта. Най-засегнати са възрастовите групи 1-3 год. - 33,45% (273 сл.), 4-7 год. - 17,89% (146 сл.) и 1-3год. – 14,58% (119 сл.). Анализът на сезонността показва лятно-есенна зависимост, като най-много заболявания са регистрирани през месеците: юли – 15,32% (125 сл.) и август – 12,50% (102 сл.). Всички заболели са обхванати с епидемиологично проучване.

Инфекции на дихателните пътища.

Заболяемостта от въздушно-капкови инфекции е 302,39‰ (535 сл.) срещу 337,46‰ (601 сл.) за 2014 г. Наблюдава се 1,03 пъти намаление на заболяемостта. Най-висока е заболяемостта в общините Шумен - 447‰ (408 сл.) и Велики Преслав - 225‰ (29 сл.). Най-ниска е заболяемостта в община Нови пазар – 60‰ (10 сл.). Относителният дял спрямо общата заболяемост е 37,70%. Трудно управляемите инфекции представляват 94,58% (506 сл.) от въздушно-капковите инфекции. 81,31% (435 сл.) са регистрирани в градовете по понятни причини. 9,91% (53 сл.) са хоспитализирани. Най-много са регистрираните заболели през месеците април, май и декември – 54,02% (289 сл.). Наблюдава се изразена зимно - пролетна сезонност. Най-засегнати са възрастовите групи 4-

7 год. – 137,91‰ (244 сл.) и 8-14 год. - 63,43‰ (113 сл.).

Туберкулоза.

Регистрираната заболяемост е 16,39‰ (29 сл.) срещу 15,16‰ (27 сл.) за 2014 г. Наблюдава се задържане на заболяемостта. Относителният дял спрямо общата инфекциозна заболяемост е 2,04%, а спрямо дихателните инфекции е 5,42%. Най-висока е заболяемостта в общините Смядово – 47,43‰ (3 сл.) и Никола Козлево – 32,87‰ (2 сл.). 58,62% (17 сл.) от регистрираните са в градовете. Анализът на възрастовата структура показва, че най-засегнати са възрастовите групи от 40-49 г. – 4,1‰ (7 сл.) и 60-70 г. – 3,4‰ (6 сл.). 100% (27 сл.) са лекувани в болнично заведение. Изразена сезонност не се наблюдава.

Грип и ОРЗ

През 2015 година е регистрирана заболяемост 4592,62‰ (3647 сл.) случая на ОРЗ. През зимния период най-висока заболяемост бе регистрирана през четвъртата седмица – 193,44‰ (154 сл.). Предвид регистрираните стойности на заболяемостта, грипна епидемия не бе обявявана. Анализът на заболяемостта по възрастови групи показва, че най-висока заболяемост има във възрастовите групи 5-14 години – 21197,33‰ (1458 сл.) и 0-4 год. - 20406,66‰ (766 сл.)

Трансмисивни инфекции

Регистрирана е заболяемост 14,13‰ (25 сл.) срещу 12,92‰ (23 сл.) за 2014 г. Наблюдава се задържане на заболяемостта. Относителния дял спрямо общата инфекциозна заболяемост е 1,76%. С най-висока заболяемост е община Венец – 42,52‰ (3 сл.). Най-засегната е възрастовата група 60-69 г. – 3,96‰ (7 сл.). 84,01% (21 сл.) са регистрирани в градовете. Хоспитализирани са 100% (25 сл.). По голяма част от болелите са регистрирани през пролетно-летния сезон. Проучени са 28 огнища и са открити 23 източника на зараза.

Невроинфекции

Регистрирана е 5,09‰ (9 сл.) заболяемост срещу 4,49‰ (8 сл.) за 2014 г. Наблюдава се задържане на заболяемостта. Относителния дял спрямо общата инфекциозна заболяемост е 0,63%.

Инфекции с множествен механизъм на предаване

Регистрираната заболяемост няма статистическа стойност.

Полово – преносими инфекции

Заболеваемостта от ППИ - 6,78‰ (12 сл.) е 1,58 пъти по-ниска в сравнение през 2014 г. -10,67‰ (19 сл.). Относителният дял спрямо общата заболяемост 0,85%. Регистрираните случаи от сифилис в различните форми представляват 75% (19 сл.) от ППИ. Най-висока е заболяемостта в община Никола Козлево 16,44‰ (1 сл.). Най-засегната е възрастта 20-29г. - 1,69‰ (3 сл.). 67% от болелите са регистрирани в градовете. Няма изразена сезонна зависимост. Проучени са 14 епидемиологични проучвания, като са открити 13 източници на заразата.

Регистрирани взривове

През 2015 г. няма регистрирани епидемични взривове в област Шумен.

Анализ на резултатите от микробиологичния контрол на дезинфекционния и стерилизационен режим.

Микробиологичният лабораторен контрол в лечебните заведения за болнична и извънболнична помощ на извършваните в тях дезинфекции и стерилизации се провеждаше по предварително установен график, съобразен по обем със спецификата на лечебните заведения. Микробиологичен контрол се извършваше и по епидемични показания. Общият брой на взетите проби за контрол на дезинфекциите е 1804. От тях 50 – 2,77% са нестандартни, спрямо 2,45 % през 2014 г.

В структурно отношение нестандартните проби се разпределят както следва:

- 2,01% нестандартни проби от повърхности спрямо 2,86% през 2014 г.
- 9,64% нестандартни проби от болнично бельо спрямо 2,70% през 2014 г. – значително увеличаване на процента нестандартни проби.
- 2,21% изолирани нестандартни проби от предмети за обслужване на болни спрямо

липсващи такива нестандартни проби за 2014г.

- 10% нестандартни проби от ръце на медицински и немедицински персонал спрямо 2,70% през 2014 г.

- 2,94% нестандартни проби от специализирана медицинска апаратура спрямо липсващи нестандартни проби за 2014 г.

- няма изолирани нестандартни проби от съдове за хранене.

В етиологичната структура на нестандартните проби, установени при контрола на дезинфекционния режим коагулазонегативните стафилококи са водещи – 60%, следвани от псевдомонас специес - 26%, ешерихия коли - 4%, ентерококус специес - 4%, стрептококус специес – 4%, стафилококус хемолитикус – 2%.

С най-висок процент нестандартни проби през 2015 г. на база извършен микробиологичен контрол в лечебните заведения за болнична и извънболнична помощ е ДПБ с. Царев брод – 14%, като са изолирани Коагулазонегативен стафилокок и Псевдомонас специес.

На второ място с висок процент нестандартни проби е ЦСМП-Шумен с 10%. Изолирани са Коагулазонегативен стафилокок и Псевдомонас специес.

Нестандартните проби в КОЦ-Шумен са 3,33%, като са изолирани Коагулазонегативен стафилокок и Псевдомонас специас, следвани от МБАЛ В. Преслав и МЦ Нови пазар с по 2,5%, като са изолирани Коагулазонегативен стафилокок и Псевдомонас специас.

В МБАЛ-Шумен при извършения микробиологичен контрол са взети 766 проби за контрол на извършваните дезинфекции – 15 от тях са нестандартни - 1,96%. Изолирани са Коагулазонегативни стафилококи и Псевдомонас специас. Най-висок е процента на нестандартните проби от род Коагулазонегативни стафилококи – 46,66%, следвани от Псевдомонас специас – 40% и Е. коли – 13,33%.

Единични са нестандартните проби установени при извършения микробиологичен контрол в ДКЦ - 1,66%, изолира се Коагулазонегативен стафилокок.

През 2015 г. са взети 2941 проби за контрол на стерилизациите, от които 49 са нестандартни – 1,66% спрямо 1,64% през 2014 г. От изолираните микроорганизми в нестандартните проби преобладават Коагулазонегативни стафилококи – 73,46%, следвани от Псевдомонас аеругиноза – 10,20%, Бацилус специас – 4,08%. Изолирането им налага извода за вторично контаминиране на стерилните материали.

При проведения текущ контрол в Централните стерилизационни на лечебните заведения за болнична помощ се констатира стриктно спазване на режима на стерилизация, както и своевременно му отразяване в журналите за извършена стерилизация.

Анализ на ВБИ.

Осигуряването на качествено и безопасно медицинско обслужване е задължение на всеки изпълнител на здравни услуги и се включва като приоритетна задача в стратегиите и плановете за развитие на всяко лечебно заведение.

Провеждането на надзор на нозокомиалните инфекции е задължително за всяко лечебно заведение за болнична помощ. Въведените предпазни мерки в лечебните заведения представляват задължителен минимум от изисквания за ограничаване риска от разпространение на нозокомиалните инфекции.

При извършените през 2015 г. текущи и тематични проверки в лечебните заведения за болнична помощ се констатира, че се спазват разработените от тях и одобрени от Дирекция “НЗБ” програми за превенция и контрол на нозокомиалните инфекции и подобряване регистрацията и отчитането по Наредба №21.

В лечебните заведения със стационар в Шуменска област през 2015 год. са регистрирани 717 болни с ВБИ при преминали 35719 болни – 2,01% спрямо 1,58% за 2014 година.

Най-висок процент болни с ВБИ е регистриран в ДМСГД – 38,10%, намален спрямо същия за 2014 г. - 73,17%, където циркулацията на респираторни вируси е целогодишна и обуславя висок брой остри инфекции на горните дихателни пътища.

Запазен е процентът на регистрираните болни с ВБИ в КОЦ-Шумен – 0,53% спрямо

0,54 % през 2014 г. Не са регистрирани нозокомиални инфекции в СБАЛК „Мадара” и ДПБ с. Ц. брод, „МБАЛ” ЕООД гр.Нови пазар и „МБАЛ” ЕООД гр.Велики Преслав.

Увеличен е процентът на регистрираните болни с ВБИ в МБАЛ гр. Шумен – 3,25% спрямо 2,48% за 2014 г.

В структурата на ВБИ най-голям е процентът на инфекции на пикочните пътища – 32,03% спрямо 17,99% през 2014 г.. На второ място са инфекциите на окото, УНГ или на устната кухина – 16,07%. На трето място са вентилационните пневмонии – 11,70% спрямо 11,18% през 2014 г. На четвърто място са инфекциите на хирургичното място – 10,28% спрямо 14,74% през 2014 г., следвани от инфекции на кръвта - 6,50% спрямо 12,64% през 2014 г., инфекции свързани с катетеризиране – 5,79%, инфекции на половите органи – 2,95%, гастроинтестиналния тракт – 2,01%, инфекции при новородени – 1,54%, инфекция на кожата и меките тъкани – 0,83% при 1,13% през 2014 г., инфекции на костите и ставите, и системни инфекции - 0,35%, инфекции на сърдечно съдовата система - 0,12% при 0,16% през 2014 г.

Като цяло завишен е броят на инфекциите на пикочните пътища – 32,03% спрямо 17,99% за 2014 г. Намален е броят на инфекциите на кръвта – 6,50% спрямо 12,64% за 2014 г., инфекции на хирургичното място – 10,28% спрямо 14,74% през 2014 г.

През 2015 г. в лечебните заведения със стационарни отделения на територията на област Шумен не са регистрирани ВБИ взривове.

С оглед контрол върху антибиотичната политика и косвено ориентиране на състоянието по отношение ВБИ се проследява процентът на лекуваните с антибиотици пациенти. Процентното изражение на получилите антибиотично лечение пациенти в лечебните заведения в Шуменска област е както следва:

МБАЛ-Шумен - 37,85% спрямо 36,30% през 2014 г.

МБАЛ-В. Преслав – 7,77% спрямо 9,74% през 2014 г.

МБАЛ-Нови пазар – 48,54% спрямо 50,42% през 2014 г.

КОЦ-Шумен – 21,30% спрямо 22,51% през 2014 г.

ДМСГД-Шумен – 33,33% спрямо 65,85% през 2014 г.

СБАЛК „Мадара” Шумен 1,52% спрямо 1,50% през 2014 г.

ДПБ-с.Царев брод – 3,62% спрямо 4,16% през 2014 г.

Годишен анализ на профилактичните имунизации.

Осигуряване на биопродукти за извършване на задължителни планови и целеви имунизации и реимунизации и на постекспозиционна профилактика.

Ежегодно, в срок до 31 август РЗИ Шумен представя в МЗ обобщен план за следващата календарна година, който включва броя на лицата, подлежащи на задължителни и целеви имунизации и реимунизации и на постекспозиционна профилактика със серуми и имуноглобулини. Необходимите количества биопродукти за обхващане се разпределят по тримесечия, съобразно плановете предадени от общопрактикуващите лекари. И през тази година се констатираха редица проблеми, свързани с планирането и изготвянето на заявките от РЗИ и с доставянето на ваксините от МЗ. Това доведе до продължителна липса на някои ваксини като ТД, Пентаксим, БЦЖ, шесткомпонентната ваксина, Тетраксим, Хепатит В, противоясна ваксина. Създаде се риск, свързан с осигуряването на стабилност и непрекъснатост в изпълнението на Националния имунизационен календар и напрежение сред ОПЛ и родителите при заменяемостта на ваксините. Налагаха се чести консултации с експерти от МЗ с оглед възникналите затруднения относно доставките.

Осигуряване на хладилно съхранение и транспорт на биопродуктите.

Биопродуктите в РЗИ гр. Шумен се съхраняват в климатизирано хладилно помещение в хладилници в склад при отдел „ПЕК”.

Провежда се и се регистрира ежедневно двукратно замерване на температурите в хладилниците.

Извършва се стриктен контрол в лекарските практики, както и при отпускането на биопродукти на ОПЛ за спазване на хладилната верига.

Индивидуалните практики за първична помощ са оборудвани с необходимата хладилна техника, термометри и хладилни чанти. Води се регистрация за двукратен температурен режим във всяка практика. Не се допуска бракуване на ваксини.

Надзор на нежеланите ваксинални реакции.

За 2015 година не са отчетени нежелани реакции след ваксинация от ОПЛ и специалистите.

Отчет за дейността на регионалната комисия за освобождаване от имунизации и реимунизации.

Пред регионалната специализирана комисия за освобождаване от имунизации и реимунизации са представени 5 деца, насочени от ОПЛ: едно дете с вродена аномалия на отделителната система, четири деца с епилепсия големи припадъци. Същите са освободени от имунизации и реимунизации за период от една година.

Отчет за дейността на имунизационния кабинет на РЗИ за изтеклото полугодие.

В имунизационния кабинет на РЗИ за изтеклата година са извършени 35 препоръчителни имунизации срещу грип. Имунизирани са 2 деца без ОПЛ, пристигнали от чужбина с пневмококова ваксина, пентаксим и хепатит В.

Уточнен е имунният статус и са изготвени имунизационни планове на 32 деца след временно прекъсване на обхващането им с имунизации поради миграция и заболявания.

Имунизационният кабинет се обслужва от един лекар – педиатър, работещ в отдел „ПЕК” на ДНЗБ.

Сероепидемиологичен надзор на ваксина предотвратимите заразни болести.

През 2015 г. не са регистрирани случаи на епидемичен паротит, коклюш и рубеола.

Няма регистрирани случаи на вирусен хепатит тип Б при лица в имунизационна възраст.

Дейност по програмата на СЗО за ерадикация на полиомиелита.

РЗИ упражнява активен епидемиологичен надзор в следните болнични отделения на територията на област Шумен:

- „МБАЛ-Шумен” АД – детско отделение - общ брой легла 25
- „МБАЛ-Шумен” АД – инфекциозно отделение - общ брой легла 19
- „МБАЛ-Шумен” АД – ОАИЛ – общ брой легла 16
- „МБАЛ д-р Д.Беров” ЕООД – детско отделение – общ брой легла 10
- „МБАЛ д-р Д. Беров” ЕООД - ОАИЛ - –общ брой легла-6
- общ брой легла 76

През 2015 година са регистрирани 6 случая на деца с диагноза ОВП – парализа на Бел. На същите са изпратени фекални проби за ентеровируси. Няма потвърдени случаи.

Не са регистрирани случаи на синдром на Гилен Баре.

ИЗВОДИ:

За 2015 г. имунизационния обхват в Шуменска област е 89,84% при подлежащи за имунизации 14019, обхванати 12595, срещу 94,79% за 2014 год, при подл. 15157, обхванати 14367. Реимунизационния обхват е 68,09% при подлежащи за реимунизация 28181, обхванати 19188 срещу 62,19%, при подл 28849, обхванати 19941. Общ обхват 75,32% при подлежащи 42200 и обхванати 31783 срещу 77,96% при подл. 44006, обхванати 34308. Данните са изчислени без включване на препоръчителни и целеви имунизации и реимунизации.

На 13 лица са издадени удостоверения за имунното им състояние, необходими за пътуване в чужбина.

От новородените през 2015 г. 1200 деца, 2 нямат избран личен лекар поради миграция.

На лице са рискови групи от населението, които не водят децата си при ОПЛ за обхващане със задължителни имунизации и реимунизации.

И през тази година остава по-нисък процента на задължителните реимунизации във възрастовите групи от 25-65 г., основно поради неявяване за реимунизация при ОПЛ, миграция на младото население, наличие на здравно неосигурени лица. През голям период

от годината имаше проблеми с доставянето на определени биопродукти от МЗ, което също се отрази на своевременното обхващане на подлежащите контингенти от ОПЛ.

Анализ на резултатите от контрола на дератизациите и дезинсекциите в подлежащите на контрол обекти.

Фирмите упражняващи ДДД дейности на територията на Шуменска област през 2015 г. година са единадесет. Всички те извършват дезинсекция и дератизация на обекти по сключени годишни, сезонни договори и еднократни заявки. При извършените проверки се установи, че ръководителите на всички фирми имат документ за правоспособност за ръководство на ДДД дейности, издадено от НЦЗПБ, а дезинфекторите имат удостоверения за професионална подготовка издадени от РЗИ. Всички работят с препарати разрешени от МЗ. В обработените обекти се оставя съответен документ за достоверност на извършената услуга.

Дейности по Медицинска паразитология

С всяка изминала година нараства здравно-социалното значение на местните и внасяни в страната паразитози. Структурните промени в МЗ доведоха до нарушаване на съществуващите схеми на откриване и проследяване на пациентите. Това наложи усилен мерки, които са насочени към намаляване на местните паразитни болести, ограничаване на вноса на паразитозите от тропически страни и предотвратяване на тяхното местно разпространение.

Контролната дейност по надзора на паразитните болести се осъществяваше от главни и инспектори от отдел ПЕК на Дирекция "НЗБ".

Лабораторната дейност в лаборатория "Медицинска паразитология" към РЗИ се извършваше от лекар специалист - главен експерт и младши експерт.

Състояние на паразитозите:

През 2015 г. за паразитози са изследвани 19932 лица (от тях 6693 в РЗИ) и са регистрирани 280 (53 съответно в РЗИ) опаразитени, от които 133 (53 в РЗИ) морфологично потвърдени и 147 (в РЗИ няма) серопозитивни. Сравнено с 2014 г. се констатира леко понижаване на броя на изследваните лица и на регистрираната опаразитеност сред населението на областта. Понижената опаразитеност може да е резултат и от целенасочената целогодишна контролна и методична дейност на РЗИ.

Местни паразитози

Контактни паразитози

Ентеробиоза

През годината са изследвани 9172 (5664 в РЗИ) лица и са регистрирани 60 (34 в РЗИ) опаразитени. Основно изследванията са направени на деца от 2 до 7 години. Заболяването е с особено значение за детските заведения.

През отчетната година броя на децата в детските заведения е 5632 при 5886 за 2014 г.

Опаразитените с ентеробиус деца от организирани детски колективи са 33 при 51 за 2014 г. Опаразитеността в ДЗ е 0,585% за 2015 г. при 0,866% за 2014 г. Всички опаразитени са лекувани и изследвани контролно двукратно. Ако сравним опаразитеността в селските и градски детски заведения ще получим 19 в селските и 14 в градските. Резултатите показват, че трябва да продължи контрола върху санитарно-хигиенния и противоепидемичен режим. Предполага се, че има и некоректно взети изследвания, които дават нереален отрицателен резултат. И през тази година с профилактични изследвания са обхванати деца и ученици от социални домове и ЗСУД. Всичките 124 детски заведения, бяха обхванати със санитарно-паразитологични изследвания, както и 4 дома за стари хора.

Ламблиоза

Общо изследваните лица са 19929 (6690 в РЗИ), а опаразитените от тях са 67 (14 в РЗИ).

При профилактичните изследвания в организирани детски колективи са открити 12 случая на ламблиоза или 0,179% опаразитеност. 9 от случаите са в селата и 3 в градове. В сравнение с предходната година се отчита рязко понижение на броя на случаите с ламблиоза, като няма разлика в случаите в селски и градски детски заведения.

И през тази година се проведе профилактично паразитологично изследване на лицата от МСДВ. От изследваните 345 домакинства не се откри паразитози.

Останалите случаи на ламблиоза са у лица изследвани профилактично за здравни книжки, деца за постъпване в детски заведения и профилактични изследвания на деца от 2 до 7 г. Опаразитените деца и възрастни са лекувани и контролно изследвани двукратно.

Геохелминтози

Аскаридоза

През отчетната година има регистрирани 2 случая на аскаридоза при 2 за 2014 г. Един от случаите е в селска ДГ. Пациентите са диспансеризирани, лекувани и контролно изследвани. Няма ендемични селища в района. Вероятно обаче има скрита заболяемост. Във връзка с това при всяка среща със здравни работници се провеждаше и консултация за най-често срещаните паразитози.

Хелминтозоознози

През последните години придобиват все по-голямо здравно значение, като особено обезпокояваща е ехинококозата.

Ехинококоза

Ехинококозата е основен и нерешен проблем и тази година. Регистрирани са общо 16 случая на ехинококоза при 17 за 2014 г. Заболеваемостта е 9,04 ‰. С първична ехинококоза са 12, а с рецидив 4. От всички случаи 3 са деца до 14 години. Преобладават първичните случаи. Ако разгледаме случаите по локализация – 8 са в черен дроб и 3 в бял дроб. Един от пациентите е с полиорганна локализация в черен дроб и диафрагма, един от случаите е с множество кисти локализиращи в бял и два от случаите са с множество кисти в черен дроб. Един от случаите е рецидив с локализация перинеум. Има един неопериран за отчетната година. Има 3 пациента с назначено постоперативно противорецидивно лечение с Zentel. От оперираните 11 живеят в селата и 5 в градове. Най-ниската възраст е дете на 7 години с локализация на ехинококовата киста в ч. дроб. От изложеното по-горе може да се направи заключение, че не се променя съществено заболяемостта. Това може да е резултат и от спряната Национална програма за борба с ехинококозата.

Работихме и по програма HERAKCLES, по която за една седмица бяха направени ехографски прегледи на 1456 души. От тях 8 оперирани за ехинококоза. Има две новооткрити кисти в ч. дроб. На 13 човека беше взета кръв за серологично изследване. Дванайсет от тях са серонегативни и един е с гранични стойности.

В борбата с ехинококозата е необходим комплексен подход с обединяване на усилията на хуманни и ветеринарни медици и достатъчно финансови средства.

Общият брой на изследваните лица е 131 с 37 положителни, изследвани по метод ЕЛИЗА.

Трихинелоза

Изследвано е 1 лице по метод РПХА, няма положителен резултат.

На територията на област Шумен през 2015 г. по сведения на ОДБХ Шумен няма данни за положителни на трихинелоскопия животни. В края на годината бяха изпратени уведомителни писма за повишаване на клинично-епидемиологичната насоченост към трихинелозата до всички ОПЛ, ДКЦ, МЦ и главни лекари на МБАЛ в областта.

За отчетната година няма регистриран епидемичен взрив.

Тениидози

За отчетния период са регистрирани 3 случая (3 са регистрирани в РЗИ) на тениидози при хората. Паразита се доказва, както макроскопски, така и микроскопски. Пациентите са лекувани и контролно изследвани в съответствие с наредбата. Попълнени са и анкетни карти.

При профилактичните изследвания в детските заведения и здравни книжки не се откриха яйца на паразита.

Трихоцефалоза

През отчетната година не се откриха яйца на паразита.

Опортюнистични паразитози

Токсоплазмоза

Проведени са серологични изследвания на 365 лица (2 в РЗИ) със 110 (в РЗИ няма) положителни. Диагностичните затруднения са свързани с разграничаване на случаите на остра токсоплазма.

Основният изследван контингент са бременни жени и пациенти с алергични прояви. Всички пациенти на които е необходимо лечение, такова беше проведено след консултация с паразитолог. Направиха се и контролно-серологични изследвания на лекуваните.

Бластоцистоза

При профилактично изследване на фекална проба се откриха бластоцисти в 1 от пробите. Проведе се лечение и контролно изследване.

Внасяни паразитози

Малария

Нямаме случай на малария, не е правено и изследване за отчетния период.

Лабораторно-диагностична дейност

Тази дейност е с приоритетно значение. За изминалата година са изследвани общо 30346 (13497 в РЗИ) проби. Най-голям е делът на изследваните проби за хелминти и протозои – 29104 (12357 в РЗИ), следвани от санитарно-паразитологичните - 748 и имунологични изследвания – 497 (2 в РЗИ).

Разпределението на изследваните лица за хелминти и протозои е съответно най-много профилактични предимно деца и здравни книжки. Няма изследвани по епидемични показания. По клинични показания са изследвани 5 пациента съответно за аскаридоза - 2, тениаринхоза - 3.

Диагностиката на всеки постъпил материал беше направена в срок и по всички необходими методики за рутинна диагностика.

Санитарно-паразитологична дейност.

С лабораторен контрол са обхванати 124 обекта или това са постоянните ДЗ и МСД. Взеха се 748 проби и направиха 748 анализа.

През отчетния период бяха взети: 48 проби от почва, 73 проби от хранителни продукти, 600 от битова среда, 15 от открити водоеми и 12 други.

От направените изследвания не се изолираха яйца и ларви на паразити.

Медицински изследвания

В отдел “МИ” на дирекция “НЗБ” се извършват микробиологични, паразитологични и серологични изследвания. В по-голям процент изследванията са с профилактична насоченост. За отчетния период в микробиологична лаборатория са извършени 11214 броя изследвания, от които 227 са положителните проби. В чревен кабинет са изследвани лица с профилактична насоченост и по епидемични показания. Извършени са 2467 изследвания, от които са установени 3 положителни резултати.

Осъществява се и контролът на дезинфекцията и стерилността на отдел “ПЕК”, като в микробиологична лаборатория са извършени 1804 изследвания за контрол на дезинфекция и 2941 изследвания за контрол на стерилност. За посочения брой изследвани проби с отклонения са 99. Контролът обхваща различни заведения за болнична и извънболнична помощ, медикодиагностични лаборатории и стоматологични кабинети.

В серологичната лаборатория на отдела са извършени 4002 изследвания: за ХИВ, Хепатити - Б и С, за листерия, бруцелоза, сифилис, AST и WR. В серологична лаборатория общия брой на положителните проби за различни видове изследвания е 125. Лабораторията извършва и изследвания по Националната програма за превенция и контрол на ХИВ и сексуално предавани инфекции. Във връзка с това за определени периоди лабораторията отчита своята дейност пред МЗ - за броя изследвани за ХИВ лица на територията на област Шумен, за изследвани за ХИВ лица от пневмофтизиатричната мрежа, и от категориите: хемодиализирани пациенти, персонал от диализни структури, бременни и медицински персонал претърпял рискова експозиция. В серологичната лаборатория три пъти в годината се проведе и безплатна кампания за изследване на ХИВ. За 2015 г. са се изследвали по желание общо 165 лица.

Два пъти годишно лабораториите към отдел “МИ” вземат участие във външен лабораторен контрол, за което получават съответни сертификати, даващи им право да

участват в договорни отношения с медицинските заведения, както и е гаранция за качеството на работа.

ДЪРЖАВЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

ЩАТ:

1. Директор на дирекция	1
А. Отдел "ДЗК"	
1. Началник отдел	1
2. Старши инспектор	1
3. Младши инспектор	7
4. Гл. специалист- строителен техник	1
Б. Отдел "ПБПЗ"	
1. Началник отдел	1
2. Главен инспектор	1
2. Старши експерт	2
3. Младши инспектор	2
В. Отдел "ЛИ"	
1. Началник отдел	1
2. Главен експерт	2
3. Старши експерт	1
4. Младши експерт	1
4. Главен специалист	4
Всичко дирекция	26

В отдел „Лабораторни изследвания” на функционален принцип са изградени пет обособени лабораторни звена.

Началникът на отдел ЛИ (ОКА) е инженер-химик, който ръководи контролно звено „Химични агенти и прах” и отговаря за цялостната работа на отдела.

Обособени звена „Физикохимичен контрол на храни” и „Физикохимичен контрол на води, козметични продукти и битови химични препарати” се ръководи от главен експерт, който е инженер-химик.

Обособено звено „Санитарно микробиологичен контрол” се ръководи от главен експерт – лекар със специалност „Микробиология”.

Обособено звено „Физични фактори на средата” се ръководи от главен експерт – физик.

Двама от лекарите в дирекцията имат придобита специалност, съответно: д-р Й. Костова – „Обща хигиена” и д-р Й. Йорданова – „Микробиология”.

Всички останали служители на дирекцията притежават необходимото образование, квалификация и дългогодишен опит в контролната и лабораторно изпитвателната дейност.

Дейността на дирекцията се ръководеше от изготвения план на база указанията на МЗ. Със заповед на директора на РЗИ обектите бяха разпределени между здравните инспектори. Със заповед на Министъра на здравеопазването бяха определени лицата, извършващи контрол на химичните вещества и смеси, а със заповед на директора на РЗИ бяха определени лицата, извършващи контрол на службите по трудова медицина. На база изготвения план на дирекцията и предварителните разчети за брой проверки на обект, тематични проверки, среднодневна натовареност на инспектор бяха изготвени персонални планове. Отчитането на дейността на инспекторите беше ежедневно по основните показатели – проверки, съставени актове, предписания, заповеди. Издаваните документи задължително се съгласуваха с началниците на отдели.

Ежеседмично се провеждаха работни съвещания за отчитане на извършеното и поставяне задачите за седмицата. Извършената дейност се отчиташе съгласно въведената отчетна документация, като отделните специалисти ежедневно отчитаха дейността си пред съответните ръководители. При приемане на дневните отчети, началник отделите следяха за правилното оформяне на първичните документи, а чрез маршрутните листи и за спазване на трудовата дисциплина.

На тримесечие се изготвяше отчет за дейността на дирекцията и по отдели.

Инспекторите бяха своевременно информирани и за новоизлезлите нормативни документи, които след това се разглеждаха подробно на организирани колегиуми.

Контрол беше упражняван и при издаване на документите за административна принуда – номериране на бланките актове, завеждането им в деня на издаване, правилното им оформяне. Освен на хартиен отчетността на дейността се водеше и на електронен носител.

През годината се извършваше актуализация на компютърната програма, в посока обхващане цялостната дейност на дирекцията. Улеснени бяха и процесите на регистрация и изходящата документация, както и проследяемостта на сроковете за изпълнение на предписаните мероприятия и получените жалби.

ПРЕДВАРИТЕЛЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

През 2015 г. по предварителен здравен контрол в РЗИ – Шумен са постъпили за разглеждане 55 документации за инвестиционно проекти и устройствени планове (54 за 2014 г.). Всички са разгледани на заседания на определения със Заповед на директора на РЗИ Експертен съвет по ЗТЕ. Проведени са 46 заседания на ЕС, като от общо 55 разгледани документации 41 са ПУП, а 14 – инвестиционни проекти. За 54 (98,2%) от тях бяха издадени положителни становища срещу 52 (96,3%) за 2014 г. За отчетния период няма издадени заповеди за спиране на строителство на обекти. От постъпилите за издаване на здравно заключение документации 74,5% са устройствени планове, а 25,5% – инвестиционни проекти (35,7% са на обекти с обществено предназначение, 50% – други, неподлежащи на здравен контрол – офиси, магазини за промишлени стоки, производства различни от тези за храни и др., 14,3% – лечебни заведения).

Най-честите причини за издаване на отрицателно становище на обектите и през 2015 г. бяха тяхната некомплектованост и несъответствие със здравните норми и изисквания.

Разгледани са и 56 преписки във връзка с процедурите по ЕО и ОВОС.

Представители на РЗИ са взели участие в 47 заседания на ЕС към общините и в 8 ЕС към други ведомства.

33 обекта, подлежащи на въвеждане в експлоатация бяха обхванати с проверки в хода на строителство. В зависимост от вида на обекта се извършваше необходимия за целта лабораторен контрол, след което се издаваше становище относно съответствието със здравните изисквания. За 2015 г. бяха издадени 33 становища срещу 22 за 2014 г. Служители от отдел ДЗК взеха участие в 41 комисии за въвеждане в експлоатация на обекти срещу 16 за 2014 г.

Дейността на дирекцията по контрола на стоките от внос през годината се осъществяваше в съответствие с Инструкцията за подобряване взаимодействието между Агенция митници и Министерство на здравеопазването. Чрез факс от Митническо бюро Шумен бе потърсено съдействие за съмнителни стоки в 2 случая, касаещи детергенти и 4 козметични продукти. Спазваше се определения 3 дневен срок за отговор.

Издадено беше 1 разрешение за пренасяне на покойник извън страната.

През 2015 г. продължи регистрацията на обектите с обществено предназначение от отдел ДЗК. Подадени бяха 189 уведомления за разкриване на обекти с обществено предназначение или за промяна в обстоятелствата, вписани в регистъра. Във връзка с това бяха регистрирани 163 обекта, прегигистрирани – 25 обекта, заличени – 89, с което общият брой на регистрираните обекти достигна до пореден №4132.

ТЕКУЩ ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

През отчетния период инспекторите от отдели ДЗК и ПБПЗ извършиха общо 7776 проверки на обекти с обществено предназначение, на продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека при план 5960. По-големият брой проверки спрямо планираните е за сметка на тези, извършени във връзка със засиления контрол по спазване разпоредбите на чл. 54 и чл. 56 от Закона за здравето за ограничаване на тютюнопушенето и злоупотребата с алкохол и с получени нотификации по системата RAPEX. Изпълнението на плана за проверки е 130,5%.

През изтеклата година инспекциите в обектите с обществено предназначение и инспекцията на продуктите, стоките и дейностите със значение за здравето на човека се извършваха съгласно процедурите, утвърдени от МЗ. След приключване на инспекцията здравните инспектори изготвиха констативен протокол. За констатирани нарушения се издаваше предписание, като сроковете за изпълнение на предписаните мероприятия се съгласуваха със собствениците на обектите. Най-често предписания са издавани при констатирани несъответствия в материалната база на обектите и неспазване на здравните изисквания, следвани от липса или некачествено обеззаразяване на питейната вода, констатирани пропуски по документацията и несъответствия, констатирани при етикетирането, наднормени нива на шум излъчван от локални източници, разположени в урбанизираната територия.

Контролът по спазване на установените с нормативен акт забрани и ограничения за тютюнопушене и за продажба на алкохолни напитки съпътстваше като задача дейността на инспекторите през цялата година.

Извършени бяха общо 1015 проверки по спазване разпоредбите на чл. 54 от Закон за здравето, с които бяха обхванати 959 обекта.

През изминалата 2015 г. здравните инспектори от дирекция „Обществено здраве“ извършиха 3755 проверки по спазване разпоредбите на чл. 56 и чл. 56а от Закона за здравето (ДВ бр. 70/2004 г., изм. и доп.), с които бяха обхванати 2517 обекта в област Шумен. От общия брой проверки 570 бяха в обекти за хранене и развлечения; 430 – в детски и учебни заведения; 1281 – в други закрити обществени места по смисъла на §1а от допълнителните разпоредби на Закона за здравето, вкл. административни сгради и сгради на учреждения, в които се обслужват или имат достъп гражданите, обекти с обществено предназначение (места за настаняване и средства за подслон (хотели, къщи за гости, хижи и др.), ЖП гари, автогари, читалища, транспортни средства за обществен превоз и др.) и 234 на открити обществени места по смисъла на чл. 56а от Закона за здравето.

Организиран и извършен бяха 14 съвместни проверки със служители на ОД на МВР извън работното време на инспекцията (в почивни, празнични дни и вечер след 22 часа).

За допуснати нарушения бяха съставени 31 акта, от които 27 на физически лица, 3 на еднолични търговци и 1 на юридическо лице. Издадени бяха 31 наказателни постановления на обща стойност 14100 лв. В резултат на проверките на собственици на обекти за хранене и развлечения бяха издадени 2 предписания за предприемане на организационни мерки за недопускане тютюнопушене в заведенията.

За посочения период в РЗИ са постъпили 26 сигнала за неспазване на забраните за тютюнопушене на обществени места – 18 за нарушения в ЗОХ, 4 – в обекти с обществено предназначение, 2 – в административни сгради, 1 на открито обществено място и 1 в работно помещение. По 5 от сигналите са наложени санкции, а при 21 от сигналите не са установени посочените в тях нарушения.

През годината сътрудниците на дирекцията са изготвили и връчили 220 предписания за отстраняване на хигиенни неблагоприятия и подобряване хигиенното състояние на обектите. Средният брой предписания на инспектор, упражняващ здравен контрол беше 20. Броят на издадените заповеди за забрана реализация и изтегляне на стоки и продукти е 2 срещу 13 за 2014 г. Броят на съставените актове е 72 (56 за 2014 г.), от които 12 по имуществени санкции, с общ брой наказателни постановления 70. Средната сума на едно наказателно постановление за физически лица е 194,74 лв., срещу 173,68 за 2014 г., а тази за постановления по имуществени санкции е 1161,54 лв. срещу 1200 лв. за 2014 г.

През 2015 г. най-честите нарушения, за които са предприети мерки за административна принуда са: неспазване на забраните и ограниченията за тютюнопушене на обществени места, липса или некачествено обеззаразяване на питейната вода и неспазване разпоредбите на Наредба № 27 за здравните изисквания към дрехите втора употреба.

Длъжностите на санкционираните лица са собственици, персонал и посетители на обекти с обществено предназначение и ЗОХ, водомайстори и др.

През отчетния период са разгледани 81 жалби, включително и подадените по телефон или по електронна поща. От приключените жалби 23 са били пренасочени към други ведомства, 42 са били неоснователни и 16 основателни. 80,2% от постъпилите жалби са били неоснователни или са касаели други ведомства. Пренасочените са били главно за замърсяване на околната среда от отпадни води, проблеми в жилищни сгради, отглеждане на голям брой животни в жилищната зона или извършване на шумни дейности от съседни. Двадесет и шест от разгледаните жалби са били за неспазване забраната за тютюнопушене на закрити обществени места, десет – за продукти и стоки със значение за здравето на човека, девет – за нарушения на здравните изисквания в обекти с обществено предназначение, шест – за наднормени нива на шум, предизвикан от локални източници, три – за влошени качества на води за питейно-битови цели, две – за монтирани антени на мобилни оператори, две – за дейности със значение за здравето на човека. Всички жалбоподатели са били уведомявани за резултатите от проверките и предприетите действия в нормативно определените срокове.

ТЕКУЩ КОНТРОЛ НА ОБЕКТИ С ОБЩЕСТВЕНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

През 2015 г. на контрол от отдел ДЗК са подлежали 2089 обекта срещу 2061 през 2014 г. С проверки бяха обхванати всички 2089 обекта, подлежащи на контрол. Общо за отчетния период бяха извършени 4454 проверки (4016 за 2014 г.) при план 3557. Средната кратност на проверките беше 2,13 (при 1,95 за 2014 г.) на обект. Изпълнението на плана за проверки е 125,22%.

Среднодневната натовареност на сътрудник е била 4,5 (при 3,5 за 2014 г.).

През годината инспекторите от отдела са изготвили и връчили 194 предписания (при 315 за 2014 г.), като 169 са за отстраняване на хигиенни неблагоприятия и подобряване хигиенното състояние на обектите, 24 са във връзка с контрола на химични вещества и смеси (ХВС) и 1 за наднормени нива на шум. Средният брой предписания на сътрудник, упражняващ здравен контрол беше 24 (при 39 за 2014 г.).

Издадени бяха 2 заповеди (при 13 за 2014 г.), от които 1 за изтегляне на козметичен продукт от пазара и 1 за бракуване на козметичен продукт.

Броят на съставените актове беше 66 (при 56 за 2014 г.) с 64 наказателни постановления. Дванадесет от съставените актове бяха за имуществени санкции. Средната сума на едно наказателно постановление за физически лица е 200,00 лв., срещу 173,68 лв за 2014 г., а тази за постановления по имуществени санкции е 1272,73 лв. срещу 1200 лв. за 2014 г. Най-честите нарушения, при които са наложени санкции са както следва: неспазване на забраните и ограниченията за тютюнопушене на закрити обществени места; липса или некачествено обеззаразяване на питейната вода; неспазване разпоредбите на Наредба № 27 за здравните изисквания към дрехите втора употреба и други.

Длъжностите на санкционирани лица са собственици и персонал на обекти с обществено предназначение и обекти за хранене и развлечения, водомайстори и др.

И през 2015 г. беше запазена тенденцията най-голям брой санкции да бъдат наложени в обекти с обществено предназначение и обекти за хранене и развлечения, следвани от обекти за търговия с дрехи втора употреба.

Средният брой проверки, при които е предприета една мярка за административна принуда, изчислена на база брой съставени актове и брой издадени заповеди беше 65,5 при 84,07 за 2014 г.

Контрол на обекти за отглеждане, възпитание и обучение на деца

През 2015 г. с контрол бяха обхванати всички подлежащи детски и учебно-възпитателни заведения. Извършени бяха 920 проверки в 242 обекта – средно 3,80 проверки на обект. Контролът беше насочен към спазване законодателството за осигуряване на благоприятна среда за обучение и възпитание на децата и учениците.

Като практика при контрола над УВЗ през годините се утвърди извършване на проверка по състоянието на материално-техническата база на училищата през 2-ро тримесечие, с предписване на мероприятия за подобряването и, а през 3-то тримесечие за готовността на учебните заведения за новата учебна година.

Учебните заведения, подлежащи на контрол в област Шумен са 74, разпределени

както следва: НУ – 3; ОУ – 38; СОУ – 16; помощни училища – 2; професионални гимназии – 12; ВУЗ – 3 бр. (1 университет, 1 колеж и 1 филиал към МУ – Варна).

От тях 1 е частно (професионален колежи по туризъм), а останалите 73 са държавни или общински.

В края на учебната 2014/2015 година бяха извършени проверки във всички 74 УЗ с регистрирани 77 учебни бази подлежащи на контрол за оценка на материално-техническата база и преценка на необходимостта от ремонти дейности през летните месеци.

За привеждане в съответствие със здравните изисквания бяха издадени предписания на 36 учебни заведения. Най-често предписваните мероприятия бяха за ремонт на покриви на учебни сгради, преобоядисване на класни стаи и коридори, ремонт на санитарни възли (отремонтиране на водопромивни съоръжения, неизправни врати, преобоядисване и подмяна на счупени фаянсови плочки), ремонт на физкултурни салони, осигуряване на нормени стойности на осветлението в учебните помещения.

До 09.09.15 г. с проверки са обхванати всички подлежащи на контрол 74 учебни заведения, като 36 от проверките са за контрол по изпълнение на дадените предписания. Във всички 36 училища са изпълнени предписаните мероприятия

За подобряване базите на детските заведения в Областта бяха издадени 61 предписания.

С лабораторен контрол през I-вото тримесечие на 2015 г. бяха обхванати 11 обекта – 6 учебни заведения и 5 детски заведения (ЦДГ). В детските заведения и училищата беше извършено измерване на осветлението и на параметрите на микроклимата. В едно от учебните заведения (ОУ с. Ловец) измерените параметри на микроклимата и осветлението не отговаряха на здравните норми, за което беше издадено предписание.

Контрол на оптики

През отчетната година подлежащите на контрол 21 обекта бяха обхванати с общо 26 проверки, при които не са констатирани несъответствия с нормативните изисквания.

Контрол на водоснабдителни обекти и съоръжения

С текущи проверки през годината бяха обхванати всички централни водоизточници и самостоятелно разположени водоснабдителни съоръжения. Извършени бяха съответно 535 проверки на водоизточници и 681 проверки на водоснабдителни обекти и съоръжения за питейно-битови цели. Издадени бяха 42 предписания, от които 30 до управителя на „В и К Шумен“ ООД гр. Шумен, за предприемане на мерки за отстраняване на констатирани несъответствия в качествата на питейната вода, подавана за водоснабдяване на населените места в област Шумен. Спрямо отговорните лица бяха предприети необходимите действия за съставяне и предявяване на актове за установените административни нарушения. Съставени бяха 19 акта за несъответствия в качествата на питейната вода.

Контролът над водоснабдяването от язовир „Тича“, като основен водоизточник за градовете Шумен и Велики Преслав винаги е бил приоритет за отдел ДЗК. За установяване състоянието на СОЗ на язовир „Тича“ бяха извършени неколкостепенни проверки. При проверките беше констатирано неспазване на забраните и ограниченията в СОЗ, за което бяха издадени 4 АУАН на физически лица. През месец декември със Заповед №РД-850/22.12.2015 г. на министъра на околната среда и водите е определена санитарно-охранителна зона около повърхностен водоизточник за питейно-битово водоснабдяване язовир „Тича“.

МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ НА ФАКТОРИ НА ЖИЗНЕНАТА СРЕДА

Контрол и мониторинг на води

Питейни води

Съвместно с Басейнова дирекция за Черноморски район с център Варна са извършени 4 пробонабирания – на 10.03.2015 г., 12.05.2015 г., 11.08.2015 г. и на 10.11.2015 г. Взети за изследвания са 20 проби за проследяване качествата на водата на язовир „Тича“ на 5 дълбочини (0, 5, 10, 15, 20 м). От проведените 80 изследвания 79 съответстват на изискванията по контролираните параметри: коли форми, фекални колиформи, фекални стрептококи и салмонела, а 1 не съответства по показател фекални стрептококи (на дълбочина 5 м. на 10.11.2015 г.). Изискванията към качеството на водите от язовир „Тича“

за категория А1 се считат за изпълнени по микробиологични показатели.

През 2015 г. на режимно водоснабдяване в област Шумен са били 4 населени места – с. Векилски, с. Пет могили, с. Жилино и с. Веселиново.

През 2015 г. бяха актуализирани мониторинговите програми, разработени съвместно с „В и К Шумен” ООД, гр. Шумен и с останалите 13 ведомствени водоснабдителни дружества. Повишена беше възискателността към ВиК операторите по отношение изпълнението в пълен обем на задълженията им, свързани с мониторинга на качествата на питейните води, съгласно изискванията на Наредба № 9 на МЗ, МРРБ и МОСВ за качеството на водата предназначена за питейно-битови цели (ДВ 30/2001 г., изм.) и предоставяне в РЗИ на данните от извършения мониторинг, съгласно изискванията на Закона за водите.

Като цяло планът за вземане на проби за лабораторен анализ беше изпълнен съгласно разработения график. Ръководството на инспекцията положи усилия за осигуряване на необходимия транспорт.

Всички зони на водоснабдяване бяха обхванати с лабораторен контрол. Извършени бяха общо 9874 изследвания по показателите на постоянния и периодичния мониторинг – от тях 8475 от водопроводната мрежа на населените места, 644 от водопроводната мрежа на ведомствени водоснабдявания, 755 от местни водоизточници.

По ДЗК от централни водоснабдявания на населените места са извършени 8475 изследвания, от които 8383 отговарят на изискванията на Наредба №9 на МЗ, МРРБ и МОСВ за качеството на водата предназначена за питейно-битови цели (ДВ бр. 30/2001 г.). От водопроводната мрежа на ведомствени водоснабдявания са извършени 644 изследвания, от които 640 отговарят на Наредба №9. Процентът на изследванията, отговарящи на Наредба №9 на МЗ, МРРБ и МОСВ (ДВ бр. 30/01 г.) е 98,91% (при 99,06 % през 2014 г.).

От общия брой проби с отклонения по химични показатели 55% бяха по показател нитрати и 41% – по показател мътност.

Характерно за региона е сезонното рязко покачване броя на нестандартните проби по показател мътност в месеците с обилни валежи и интензивно снеготопене, обяснимо с карстовия характер на терените в областта, както и с липсата на пречиствателно съоръжение при язовир „Тича”. За 2015 г. това беше в периода от 01. януари до 24 април. Чрез средствата за масова информация населението беше уведомено за влошените качества на водата и беше препоръчано същата да не се ползва за пиене. От страна на РЗИ беше засилен контролът над обеззаразяването на водата и лабораторния контрол. Не бяха констатирани други отклонения по изследваните физико-химични и микробиологични показатели.

През 2015 г. трайни отклонения от хигиенните норми по химични показатели, бяха регистрирани само по показател нитрати. Общият брой населени места, с установено през годината наднормено съдържание на нитрати е 26, разпределени в 24 зони на водоснабдяване.

Повишено съдържание на нитрати през 2015 г. беше установено при лабораторния контрол на питейната вода от следните населени места в област Шумен – гр. Плиска, с. Мараш, с. Овчарово, с. Методиево, с. Жилино, с. Избул, с. Писарево, с. Мировци, с. Ружица, с. Черноглавци, с. Боян, с. Върбак, с. Църквица, с. Каравелово, с. Миланово, с. Борци, с. Буйновица с. Деница, с. Янково, с. Климент, с. Венец, с. Капитан Петко, с. Единаковци, с. Черна, с. Хърсово и кв. Мътница. В две от изброените населени места бяха установени стойности на нитрати над 100 мг/л – гр. Плиска, с. Писарево.

Вода с повишено съдържание на нитрати е консумирало 8,9% от населението на област Шумен през 2015 г., като за сравнение този процент през 2014 г. е бил 11,9%, а през 2013 г. – 5,13%,

По-голяма част от констатираните отклонения по микробиологични показатели се дължаха на пропуски в обеззаразяването на водата.

Ежемесечно с отдел ПЕК се анализираха данните от лабораторния контрол и регистрираната чревна инфекциозна заболяемост, като не бе констатирана връзка между тях. Своевременно на „В и К Шумен” ООД, гр. Шумен се съобщаваха получените резултати при лабораторния контрол, както и констатираните нарушения при контрола.

Попълнени и изпратени в указания от МЗ срок бяха данните от мониторинга на

питейните води за 2014 г.

Води за къпане

На територията на Област Шумен няма няма официално определени от областния управител и от кметовете на десетте общини зони за къпане, както и водни площи, в които къпането е изрично забранено, но ползващи се традиционно от голям брой къпеши се.

Води от плувни басейни

През отчетната година беше извършен контрол на качествата на водата в два закрити и четири открити плувни басейни. Проведени бяха 395 изследвания, от които 185 по химични и 210 по микробиологични показатели. Две от изследваните проби бяха нестандартни по химичен показател активна реакция. Съвместната дейност с БЧК при разкриване и последващия контрол на плувните басейни е традиционно добра.

Контрол над транспортния шум

В периода от 01.06.15 г. до 17.06.15 г., на основание Наредба № 54 от 2011 г. на Министерство на здравеопазването и Министерство на околната среда и водите за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне информация от промишлените източници на шум в околната среда (ДВ бр. 3/ 2011 г.) и по указания на Министерство на здравеопазването за определяне на броя, разположението и разпределението на пунктовете за мониторинг както и периодичността на измерванията, от екип специалисти на отдел „Лабораторни изследвания” към РЗИ – Шумен беше проведен ежегодния мониторинг на имисионния шум на територията на града. На ул. „Дедеагач” до бл. 13 измерванията бяха осъществени едва на 01 и 02.12.2015 г., поради ремонтни дейности по проект ИСПА 2, които продължиха от м. май до края на м. ноември 2015 г. Измерванията бяха извършени в определените 15 пункта. В два последователни дни се извършиха по 6 замервания на пункт. Наблюдаваният показател беше еквивалентното ниво на шума. Отчетено беше влиянието на интензивността на движението на моторните превозни средства за час, структурата на транспортния поток, вида и състоянието на пътното покритие, наклона на улиците, наличието на озеленяване и вида на околното застрояване.

Не бяха установени средни стойности на шума в и над диапазона 73-77 дБА.

Най-високо средно шумово ниво в диапазона 68-72 дБА беше установено в 3 пункта – бул. „Симеон Велики” до № 14, бул. „Ришки проход” до № 15, ул. „Софийско шосе” до № 13. Високите шумови нива, регистрирани на тези улици са вследствие на големия брой преминаващи през пунктовете автомобили, скоростта на движението и техническото състояние на моторните превозни средства.

Средни стойности на шума в диапазона 63-67 дБА бяха регистрирани в 6 пункта – бул. „Славянски” (южно платно) до № 7, ул. „Дедеагач” до бл. 13, ул. „Дедеагач” до № 21, бул. „Плиска” до № 6, бул. „Мадара” до № 17 и на ул. „П. Парчевич” до № 18.

Средни стойности на шума в диапазона 58-62 дБА бяха установени на ул. „Вл. въстание” до № 18 и на ул. „Ген. Драгомиров” до ЦДГ.

Със средни стойности на шума под 58 дБА бяха 4 пункта – ул. „Ивайло” до № 18, ул. „Каварна” до читалище „Т. Петков”, ул. „Спартак” до № 24, ул. „Боровец” до № 10.

Увеличение на средните стойности на еквивалентните нива на шума спрямо 2014 г. се наблюдава в 12 от пунктовете, което е от 0,3 дБА на пункта на ул. „Дедеагач” до № 21 до 3,9 дБА на ул. „Ген. Драгомиров” до ЦДГ и на ул. „Каварна” до читалище „Т. Петков”. Увеличението на средните еквивалентни нива на шума в 9 от пунктовете е свързано с увеличения брой на преминалите моторни превозни средства за час.

Намаление на средните стойности на шума се наблюдава в 3 от пунктовете – от 0,9 дБА на ул. „Вл. въстание” до № 18 до 2,3 дБА на ул. „Ивайло” до № 18. Намалението на средните еквивалентни нива на шума в 2 от пунктовете е свързано с намаления брой на преминалите моторни превозни средства за час.

Нива на шум под граничната стойност за ден за съответната зона са регистрирани в пунктове №№ 7÷9 (бул. „Мадара” до № 17, ул. „Вл. въстание” до № 18 и ул. „Дедеагач” до № 21) и на пункт №11 (ул. „Ивайло” до № 18).

Като цяло интензивността на моторните превозни средства е увеличена в 10 от пунктовете. По отношение структурата на потока, увеличението е за сметка на леките автомобили и МПС с дизелови двигатели. Състоянието на пътното покритие в 13 от пунктовете е добро, а при 2 е задоволително.

Предприетите благоустройствени мероприятия в гр. Шумен се изразяват в рехабилитация и реконструкция на общинската пътна мрежа, частично залесяване на определени улици. Изпълнение на мероприятията, водещи до намаляване на имисионния шум, заложи в Общия градоустройствен план на гр. Шумен. Поетапно беше подобрена шумоизолацията на общински сгради (детски ясли, детски градини и учебни заведения), подлежащи на усилен шумозащита. По-малко внимание се отделя на вътрешно кварталната пътна мрежа, където също е необходима подмяна на пътната настилка и допълнително озеленяване.

Доклада беше изпратен до кмета на община Шумен, МЗ и НЦОЗА.

Контрол на шума от локални източници

В периода от 01.01.2015 г. до 31.12.2015 г. в РЗИ – Шумен постъпиха 4 жалби от граждани за наднормени нива на шум, излъчван от локални източници (заведения за хранене и развлечения, шивашки цех и шум от високоговорител на открито), разположени в урбанизираната територия. Същите не бяха основателни, което се доказа при извършените замервания.

Контролът на локални източници на шум от обекти, срещу които е получена жалба в РЗИ беше извършван чрез проверки и измервания (3 пъти в рамките на 12 месеца). Първото измерване беше извършено при получаване на жалбата, второто – след изтичане срока на предписаните мероприятия, а третото – в рамките на 12 месеца от датата на изтичане на срока на предписанието. При проверките се следеше за спазване изискванията на Закона за защита от шума в околната среда (ДВ бр. 74/2005 г., изм.) и на Наредба № 6 за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху човешкото здраве (ДВ бр. 57/2006 г.). При извършеното трето измерване на шум от локален източник – ресторант в гр. Велики Преслав, се установиха наднормени нива от 39 dB(A), за което беше съставен АУАН на фирмата стопанисваща обекта.

Мониторинг на електромагнитни полета

На 28.07.2015 г. и на 23.10.2015 г. беше проведен мониторинг на електромагнитните полета около базовите станции за мобилна комуникация в районите на 1 студентско общежитие, 1 детско, 2 учебни и 1 лечебно заведение, разкрити на територията на гр. Шумен, както и на 7 жилищни територии в гр. Шумен за установяване съответствието им с изискванията, регламентирани с Наредба № 9/1991 г. на МЗ за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти (ДВ бр. 35 от 1991 г., изм. и доп.).

Цел на мониторинга беше измерване и оценка на съответствието на плътността на мощност в микровълновия диапазон, $S[\mu W/cm^2]$.

Основните източници на лъчение бяха антени за мобилна комуникация на БС на мобилни оператори, разположени на покриви на жилищни сгради.

Измерванията бяха извършени от специалист от лаборатория „Физични фактори” на Дирекция „Лабораторни изследвания” при РЗИ – Варна, които разполага с необходимата апаратура.

Използван метод за контрол: „Методика за измерване и оценка на електромагнитното поле в населената околност на предавателни антени към системи за мобилни връзки”, Сборник методи за хигиенни изследвания, том IV, Селищна среда, на НЦХМЕХ, (понастоящем НЦОЗА).

Резултатите от проведените измервания на плътността на мощност на електромагнитните полета в горечитираните райони показват, че получените стойности не превишават пределно допустимите нива за населени територии и експлоатацията на изследваните базови станции не създава здравен риск.

МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ НА ПРОДУКТИ И СТОКИ СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ЧОВЕКА

Контрол на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води

В област Шумен със 105 проверки бяха обхванати 66 обекта, от които 2 фирми производители на бутилирани трапезни води и 64 обекта за търговия с бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води. През 2015 г. фирма „ЛИДА” АД гр. Шумен е подала заявление за заличаване на обекта поради преустановяване на дейността. Издадена е Заповед №ЗК-223/12.06.2015 г. на директора на РЗИ, с което обектът „Предприятие за бутилиране на трапезна вода” „ЛИДА” АД е заличен от регионалния регистър на обектите за бутилиране на натурални минерални, изворни и трапезни води.

Фирма „ДРАЕВ” ЕООД е подала декларация до директора на РЗИ за временно спиране на дейността на производствения процес с наш Вх. №1457/02.04.2015 г.

По физико-химични показатели бяха изследвани 9 проби бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води.

По микробиологични показатели бяха изследвани 20 проби бутилирани води за наличие на ешерихия коли, колиформи, фекални стрептококи, псевдомонас аеругиноза, сулфитредуциращи клостридии.

Всички изследвани 29 проби бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води, отговаряха на здравните изисквания.

Контрол над козметични продукти

На територията на Областта има регистрирани три предприятия за производство на козметични продукти. С контрол бяха обхванати и 199 обекта за съхраняване и търговия с козметични продукти. Извършени бяха общо 648 проверки за контрол на козметични продукти за спазване изискванията по отношение на състава, етикетирването, опаковките, условията и сроковете на съхранение, условията на предлагане, необходимата документация и други специфични изисквания, посочени в съответните нормативни актове.

Контролната дейност през годината беше насочена към козметичните продукти, предназначени за деца; козметичните продукти, предназначени за приложение върху зъбите или лигавиците на устната кухина (вкл. за избелване на зъбите); козметични продукти за приложение върху кожата на лицето; козметичните продукти, предназначени за предпазване от слънчево изгаряне и козметичните продукти, съдържащи наноматериали. Засилен беше контрола към козметичните продукти внос от трети страни и спазването на нормативните изисквания от лицата, които пускат на пазара в страната такива продукти.

По писма на МЗ бяха извършени 25 насочени проверки във връзка с получени уведомления по системата RAPEX. Търсени бяха 60 опасни козметични продукта в обектите за търговия с тях.

При пробонабирането на козметични продукти беше спазено изискването 50% от общия брой козметични продукти да са внос от трети страни, 40% да са от българско производство и 10% да са с произход от ЕО.

По микробиологични показатели бяха изследвани 36 проби козметични продукти, от които 10 бяха продукти предназначени за деца.

Физико-химичен контрол на козметични продукти беше извършен на 71 броя проби (при план 71). За съдържание на водороден пероксид бяха изследвани 9 проби козметични продукти, за съдържание на амоняк – 6 проби, за съдържание на сребърен нитрат – 6 проби, за борна киселина, борати и тетраборати – 14 проби, за формалдехид – 6 проби, за тиогликолова киселина – 8 проби, за литиев хидроксид – 4 проби, за съдържание на цинк пиритион – 8 проби и UV филтри – 4 проби. Мониторинг за съдържание на тежки метали беше проведен при 6 козметични продукта.

От изследваните 107 броя проби козметични продукти 106 отговаряха на здравните изисквания по изпитваните микробиологични и физико-химични показатели и 1 не отговаря по показател *Pseudomonas aeruginosa*.

На основание горесцитираното нарушение са информирани МЗ и са издадени Заповед за изтегляне на продукта и Заповед за унищожаване на продукта – детски шампоан Тео бебе лавандула произведен от „Фикосота” АД, гр. Шумен.

Контрол върху химичните вещества, смеси и изделия

На територията на Областта функционират 6 предприятия, произвеждащи химични смеси, от които 1 са производители на биоциди, 2 са производители на детергенти, 2 за производство на биоциди и детергенти и 1 за ХВС. От извършените 374 проверки 4 бяха в производствени обекти, 3 – на фирма-вносител на детергенти, 165 на дистрибутори и 202 – на потребители надолу по веригата.

Засилен беше контрола върху пуснатите на пазара химични вещества и смеси по отношение спазване на изискванията за опаковане и етикетиране, регламентирани от Наредбата за реда и начина на класифициране, опаковане и етикетиране на химични вещества и смеси и Регламент (ЕО) №1272/2008 г.; наличие на информационен лист за безопасност на български език от вносителите и дистрибуторите и неговото съответствие с нормативните изисквания; предоставянето на информация, съгласно Дял IV на Регламент REACH; пускането на пазара на вещества в самостоятелен вид, в смеси или в изделие, за които в Приложение №17 на Регламент REACH се съдържат ограничения; спазване на задължението на лицето, което пуска на пазара химична смес, класифицирана като опасна въз основа на физико-химичните и токсикологичните ѝ свойства, за изпращане в МЗ на информация за химичния състав, физико-химичните и токсикологичните ѝ свойства; спазване на изискването пуснатите на пазара биоциди и биоцидни препарати да имат разрешение за пускане на пазара, издадено по реда на ЗЗВВХВС.

По 21 писма на МЗ бяха извършени 58 насочени проверки във връзка с получени уведомявания по системата RAPEX. Търсени бяха 45 опасни продукта в обектите за търговия с тях.

Издадени бяха 24 предписания – от които 22 на дистрибутори за констатирани нарушения относно: опаковане – 1, етикетиране – 17, информационни листи за безопасност на български език – 3 и неспазване на забрани и ограничения при търговия и употреба, Приложение XVII на Регламент REACH – 1 и 2 на вносители за констатирани нарушения относно: класифициране – 1, опаковане – 1, етикетиране – 2, информационни листи за безопасност на български език – 2.

С 28 проверки бяха обхванати и разкритите в Областта 19 селскостопански аптеки, не се констатираха несъответствия с нормативните изисквания.

През годината няма издавани разрешения за отстраняване на азбестосъдържащи материали.

През годината има издадено 1 разрешение за пренасяне на покойници извън страната.

Контрол на дрехи втора употреба

В разкритите на територията на област Шумен 63 обекта за търговия с дрехи втора употреба бяха извършени 147 проверки. За констатирани нарушения на изискванията на Наредба № 27 за изискванията към дрехите втора употреба бяха ставени 15 акта на отговорните лица, 5 от които са по имуществени санкции.

КОНТРОЛ НА ДЕЙНОСТИ СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ЧОВЕКА

Контрол върху дейността на службите по трудова медицина

На територията на област Шумен са регистрирани 9 служби по трудова медицина като с проверки бяха обхванати 8 служби по трудова медицина.

Служба по трудова медицина „АВИЦЕНА – 2002” ООД със седалище и адрес на управление пл. „Оборище” №2, вх. Б, ет. 3, ап. 12, гр. Шумен не беше обхваната с тематичната проверка, тъй като не е извършвала дейност от създаването си, за което има представени декларации от управителя и същата е заличена от регистъра на МЗ със Заповед №РД-26-5/27.05.2015 г.

Всички 8 действащи служби бяха обхванати с 18 проверки, като бяха проконтролирани за наличие на регистрация и пререгистрацията в МЗ и за съответствие на дейността им с изискванията на нормативните актове за осигуряване на здраве и безопасност при работа. През 2015 г. е издадено едно предписание на СТМ „ПРИМА КОНТРОЛ” ООД за непълно изготвени анализи на здравното състояние на работещите в обслужваните от СТМ предприятия, същото е изпълнено.

Службите имат сключени договори с предприятията, които обслужват. Изпълняват задълженията си по чл. 25а, ал. 1, т. 1-5 от ЗЗБУТ (оказват помощ на работодателите за създаване на организация за безопасност и здраве при работа, при необходимост предлагат мерки за отстраняване и намаляване на установения риск, организират и провеждат обучение на работещи и служители по правилата за опазване на здравето и безопасността при работа, изготвят оценка на професионалните рискове, извършват наблюдение и анализ на здравното състояние на работещите). В състава на службите няма лица, посочени в чл. 25б, ал.3 от ЗЗБУТ. Всяка от службите по трудова медицина има утвърден правилник за устройството и дейността си. Водените от СТМ здравните досиетата на работещите в обслужваните предприятия са окомплектовани и съдържат всички необходими данни.

Всички СТМ извършват консултации и подпомагат работодателите, с които имат сключени договори при организирането на предварителните и периодични медицински прегледи и изследвания за ранното откриване на изменения в организма в резултат от въздействие на работната среда.

Службите извършват наблюдение, анализ и оценка на здравното състояние във връзка с условията на труд на всички обслужвани работници.

В срок до 30 юли 2015 г. от всички СТМ бяха предоставени в РЗИ изготвените обобщени анализи на здравното състояние на работещите във всяко от обслужваните предприятия за предходната година. Спазени бяха минималните изисквания към съдържанието им. В представените анализи беше отразена връзката между конкретните условия на труд и здравното състояние на работещите.

Контрол по спазване на забраната за тютюнопушене на обществени места

Контролът по прилагане на мерките за ограничаване на пасивното тютюнопушене съпътстваше като задача дейността на инспекторите през цялата година.

През изминалата 2015 г. здравните инспектори от отдел ДЗК са извършили 2678 проверки по спазване разпоредбите на чл. 56 и чл. 56а от Закон за здравето (ДВ бр. 70/2004 г., изм.), с които са обхванати 1726 обекта в област Шумен. От общия брой проверки 539 са в обекти за хранене и развлечения; 545 – в детски и учебни заведения; 1576 – в други закрити обществени места по смисъла на §1а от допълнителните разпоредби на Закона за здравето, вкл. административни сгради и сгради на учреждения, в които се обслужват или имат достъп гражданите, обекти с обществено предназначение (места за настаняване и средства за подслон (хотели, къщи за гости, хижи и др.), ЖП гари, автогари, читалища, транспортни средства за обществен превоз и др.) и 18 на открити обществени места по смисъла на чл. 56а от Закона за здравето.

В резултат на проверките на собственик на обект за хранене и развлечения беше издадено 1 предписание за предприемане на организационни мерки за недопускане тютюнопушене в заведението.

За допуснати нарушения бяха съставени 25 акта, от които 22 на физически лица, 2 на еднолични търговци и 1 на юридическо лице. Издадени бяха 25 наказателни постановления на обща стойност 11600 лв.

Разпределени по видове според обектите, в които са допуснати нарушенията са: 8 в игрални зали, 7 в ресторанти, 6 в кафе-клубове и 4 в кафе-аперитиви. По местонахождение разпределението е както следва: 22 от обектите с допуснати нарушения са в гр. Шумен, 2 в гр. Нови пазар и 1 в гр. Велики Преслав.

ТЕМАТИЧНИ ПРОВЕРКИ И ПРОВЕРКИ С ДРУГИ ВЕДОМСТВА

През 2015 г. са извършени 7 планови тематични и 50 насочени проверки след писма на МЗ.

• В периода от 20 април до 20 май 2015 г. здравните инспектори от отдел „Държавен здравен контрол“, дирекция „Обществено здраве“ при РЗИ – Шумен извършиха тематична проверка по спазване на изискванията на Регламент (ЕО) №1223/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно козметичните продукти (ОВ, L 342, 22.11.2009 г.) и Закона за здравето, по отношение козметичните продукти предназначени за приложение върху кожата на лицето – за избелване и козметични продукти, които са предназначени за приложение върху зъбите – за

избелване.

Целта на проверката беше да се установи спазват ли се разпоредбите на горещитираните нормативни актове по отношение изискванията към състава, етикетирването, необходимата документация/информация.

Обект на проверката бяха козметични продукти, предназначени за приложение върху кожата на лицето – за избелване и козметични продукти, които са предназначени за приложение върху зъбите – за избелване, българско производство, с произход от страни-членки на ЕС и внос от трети страни.

Място на проверката бяха обектите за производство на козметични продукти, обекти за съхраняване и търговия с козметични продукти (търговската мрежа за търговия на дребно и в складове за търговия на едро) и офисите на вносителите/дистрибуторите на територията на област Шумен.

С проверки бяха обхванати общо 37 обекта, от които: 3 предприятие за производство на козметични продукти „Лавена” АД, „Фикосота” ООД и „Диси” ООД, 2 склада за търговия с козметични продукти, 6 магазина за търговия с козметични продукти, 24 щанда за търговия на дребно с козметични продукти, 1 офис на дистрибутор и 1 офис на вносител на козметични продукти.

• В периода от 01 март до 30 май 2015 г. здравните инспектори от отдел „Държавен здравен контрол”, дирекция „Обществено здраве” при РЗИ – Шумен извършиха **тематична проверка по спазване на здравните изисквания в целодневните и полудневните подготвителни групи по предучилищна подготовка, разкрити към учебните заведения.**

Цел на проверката беше да се установи осигурени ли са необходимите условия, съгласно изискванията на Наредба № 3 за здравните изисквания към детските градини в разкритите към учебните заведения целодневни и полудневни подготвителни групи по предучилищна подготовка.

Обект на проверката бяха всички учебни заведения (държавни, общински, частни).

Място на проверката бяха учебните заведения на територията на област Шумен.

При проверката бяха направени следните констатации:

В 9 учебни заведения са разкрити полудневни подготвителни групи както следва – 1 в НУ, 7 в ОУ и 1 в СОУ.

В зависимост от населеното място разпределението на подготвителните групи е – 5 в градовете и 4 в селата.

В периода август-септември 2015 г. здравните инспектори от отдел „Държавен здравен контрол”, дирекция „Обществено здраве” при РЗИ – Шумен извършиха повторна проверка по тематична проверка по **спазване на здравните изисквания в целодневните и полудневните подготвителни групи по предучилищна подготовка, разкрити към учебните заведения.**

Цел на проверката беше осигурени ли са необходимите условия, съгласно изискванията на Наредба № 3 за здравните изисквания към детските градини в разкритите към учебните заведения целодневни и полудневни подготвителни групи по предучилищна подготовка.

Обект на проверката бяха всички учебни заведения (държавни, общински, частни).

Място на проверката бяха учебните заведения на територията на област Шумен.

С проверки бяха обхванати общо 59 учебни заведения, от които НУ – 3 бр., ОУ – 38 бр., СОУ – 16 бр. и помощни училища – 2 бр.

Проверките бяха насочени към прилагането на Наредба №3 за здравните изисквания към детските градини и Наредба №6 за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години в детски заведения.

• През третото тримесечие на 2015 г. от здравните инспектори в отдел „Държавен здравен контрол”, дирекция „Обществено здраве” при РЗИ – Шумен беше извършена тематична проверка за **изпълнението на изискванията на чл. 11, ал. 8 от Наредба № 3 от 2008 г. за условията и реда за осъществяване дейността на службите по трудова медицина за спазване на минималните изисквания към съдържанието на обобщения анализ на здравното състояние на работещите.**

Целта на проверката беше да се провери осъществяват ли службите по трудова медицина дейността си, съгласно нормативните изисквания за спазване на минималните изисквания към съдържанието на обобщения анализ на здравното състояние на работещите.

Обект на проверката бяха регистрираните на територията на област Шумен служби по трудова медицина и предоставените в РЗИ – Шумен обобщени анализи на здравното състояние на работещите за всяко от обслужваните предприятия на територията на областта.

С проверката бяха обхванати 8 от регистрираните 9 служби по трудова медицина на територията на област Шумен.

Служба по трудова медицина „АВИЦЕНА – 2002” ООД със седалище и адрес на управление пл. „Оборище” №2, вх. Б, ет. 3, ап. 12, гр. Шумен не беше обхваната с тематичната проверка, тъй като не е извършвала дейност от създаването си, за което има представени декларации от управителя и същата е заличена от регистъра на МЗ със Заповед №РД-26-5/27.05.2015 г.

Проверени бяха и изпратените в РЗИ – Шумен от 12 СТМ регистрирани на територии извън област Шумен обобщени анализи на здравното състояние на работещите постъпили към 30.07.2015 г.

Проверките бяха насочени към прилагането на Приложение № 5 от Наредба № 3 от 2008 г. за условията и реда за осъществяване дейността на службите по трудова медицина за спазване на минималните изисквания към съдържанието на обобщения анализ на здравното състояние на работещите.

• В периода от 01 юни до 18 септември 2015 г. здравните инспектори от отдел „Държавен здравен контрол”, дирекция „Обществено здраве” при РЗИ – Шумен извършиха тематична проверка за спазване изискванията на Регламент (ЕО) № 1223/2009, респ. Закона за здравето и на Регламент (ЕС) № 655/2013 г. от 10 юли 2013 г. за установяване на общи критерии за обосноваване използването на претенции, отнасящи се до козметични продукти (ОВ, L 190, 11.07.2013 г.) за козметични продукти, представяни като „медицинска козметика”.

Целта на проверката беше да се установи спазват ли се разпоредбите на горесцитираните нормативни актове по отношение на изискванията към етикетирането и предявените претенции на козметичните продукти.

Обект на проверката бяха козметични продукти, представяни като „Медицинска козметика” (вкл. реклами, рекламни надписи, информация, разпространявана под най-разнообразни форми и начини).

Място на проверката бяха обектите за производство на козметични продукти, обекти за съхраняване и търговия с козметични продукти (търговска мрежа за търговия на дребно и в складове за търговия на едро), офисите на вносител/дистрибутори на козметични продукти, козметични салони, аптеки, дрогерии, складове за търговия на едро с лекарства, предлагащи козметични продукти на територията на област Шумен.

С проверки бяха обхванати общо 86 обекта, от които: 3 предприятия за производство на козметични продукти „Лавена” АД, „Фикосота” ООД и „Диси” ООД, 4 склада за търговия с козметични продукти, 2 склада на дистрибутори на козметични продукти, 1 склад на вносител на козметични продукти, 16 магазина за търговия с козметични продукти, 35 щанда за търговия на дребно с козметични продукти, 1 склад за търговия на едро с лекарствени продукти, 13 аптеки, 2 дрогерии, 6 фризьорски салона и 3 козметични салона.

В обектите бяха извършени 88 проверки.

От проверените козметични продукти 863 отговаряха на нормативните изисквания по отношение на етикетирането и предявените претенции, съгласно Регламент (ЕО) 1223/2009 и Регламент (ЕО) 655/2013.

Проверените 2 козметични продукта по отношение на състава, отговаряха на изискванията на чл. 14, 15 и 17 на Регламент (ЕО) № 1223/2009, респ. чл. 49, ал. 2, т. 6 на Закона за здравето;

• В периода от 25 юни до 15 ноември 2015 г. здравните инспектори от отдел „Държавен здравен контрол”, дирекция „Обществено здраве” при РЗИ – Шумен извършиха

тематична проверка за установяване зоните на водоснабдяване и пунктовете за обеззаразяване, в които не са въведени все още автоматизирани системи за обеззаразяване на водата.

Целта на проверката беше да се установи до каква степен съществува практиката на „ръчно“ (неавтоматизирано) обеззаразяване и в какъв срок водоснабдителните дружества планират да предприемат необходимите мерки за въвеждане на автоматизирани системи за обеззаразяване във всички зони на водоснабдяване.

Обект на проверката бяха всички зони на водоснабдяване на територията на област Шумен (в т.ч. и ведомствените водоснабдителни системи).

С проверки бяха обхванати общо 14 водоснабдителни организации, от които:

- 1 осигуряваща централното водоснабдяване (ЦВ) на област Шумен – „ВиК – Шумен” ООД с 97 зони на водоснабдяване;

- 13 осигуряващи ведомствените водоснабдявания (ВВ) на територията на област Шумен – ПХЖ „Брадърс Комерс”, „Алкомет” АД, „Хан Омуртаг” АД, „Брамас – 96” АД, „Хибриден център по свиневъдство” АД, „Карлсберг България” АД, „Кабиюк” ЕАД, „Рока България” АД, „Солвекс Мира фрукт” АД, „Камчия” АД, ДВХПР с. Черни връх, ДВУИ с. Лозево и „Експериментална база – държавно предприятие към института по земеделие – Шумен” ДП с 13 зони на водоснабдяване.

При проверката бяха направени следните констатации:

1. С проверки бяха обхванати всички 110 зони на водоснабдяване на територията на област Шумен и местата където се извършва обеззаразяването на водата.

2. „Ръчно” обеззаразяване на водата се извършва в 52 зони, от тях 48 са от централно водоснабдяване и 4 от ведомствено водоснабдяване. В зависимост от категорията на зоната на водоснабдяване са разпределени както следва:

- малка зона категория 1 – 43 зони, от тях 40 от ЦВ и 3 от ВВ;
- малка зона категория 2 – 3 зони от ЦВ;
- малка зона категория 4 – 6 зони, от тях 5 от ЦВ и 1 от ВВ.

3. В зоните на водоснабдяване, където е въведено „автоматично” обеззаразяване на водата се отчита остатъчен свободен хлор на изхода на резервоара. В зоните с „ръчно” обеззаразяване на водата отчитането на остатъчен свободен хлор се извършва ежедневно в населеното място, към което се подава обеззаразената вода. Отчитането на остатъчен свободен хлор се извършва, чрез накапване на определено количество вода с ортотолуидин. Според оцветяването се сравнява по скалата на тестера и полученият резултат се отразява в дневник.

4. За „ръчно” обеззаразяване на водата в 48 зони на водоснабдяване се използва 9% разтвор на натриев хипохлорид под формата на белина, а в 4 зони на водоснабдяване – 10% разтвор на хлорна вар.

5. През предходната 2014 год. и до момента на проверката няма регистрирани отклонения по показател трихалометани при изследваните проби питейна вода. През 2014 година са изследвани 431 водни проби по микробиологични показатели. От тях 40 не отговарят на изискванията на Наредба №9 за качеството на водата предназначена за питейно-битови цели (ДВ бр. 30/2001 г., изм.), което е 9,28% нестандартност за периода. От месец януари до месец октомври 2015 год. включително са изследвани 342 проби вода по микробиологични показатели. От тях 21 не отговарят на изискванията на Наредба №9, което е 6,14% нестандартност за периода.

Водоснабдителното дружество „В и К – Шумен” ООД, осигуряващо централното водоснабдяване на област Шумен е планирало в периода 2017-2021 год. необходимите мерки за въвеждане на автоматизирани системи за обеззаразяване на водата в 17 зони на водоснабдяване.

В останалите 31 зони на водоснабдяване липсва „автоматично” обеззаразяване на водата поради невъзможност за електроснабдяване. В 7 от тях към момента на проверката обеззаразяването е механично, чрез капелна система с 9% разтвор на белина, като капелното е настроено да подава определено количество биоцид/на час в напорния резервоар на населеното място. В 22 от зоните на „ръчно” обеззаразяване е предвидено до края на 2016 г.

да преминат на механично обеззаразяване, чрез капелна система. Останалите 2 зони на водоснабдяване (Сечище – категория 1 и Костена река – категория 4) поради проблеми с терена ще останат на „ръчно” обеззаразяване чрез изсипване на биоцида в прекъсвателните шахти за населеното място.

От ведомствените водоснабдявания „Солвекс – Мира фрукт” АД планира до края на 2016 год. да се присъедини към ЦВ на гр. Нови пазар, поради икономически причини. Останалите 3 ВВ планират до края на 2016 г. да преминат на механично обеззаразяване, чрез капелна система.

Най-често допускани нарушения са подаване на некачествено обеззаразена вода, съдържаща микроорганизми (колиформи и E. коли), която не е безопасна за населението.

Във връзка с допуснатите отклонения в качествата на питейната вода са издадени предписания до отговорната водоснабдителна организация за предприемане на всички необходими действия по отстраняване на несъответствията. На лицата отговорни за допуснатите нарушения са съставени актове.

• През трето и четвърто тримесечие на 2015 г. беше извършена **тематична проверка за спазването на ограниченията на т. 61 от приложение XVII на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH) за употребата на диметилфумарат в кожени изделия**, съгласно които диметилфумарат не трябва да се използва в изделия или части от тях в концентрация, по-висока от 0,1 mg/kg, както и да не се пускат на пазара изделия или части от тях, които съдържат диметилфумарат в концентрация, по-висока от 0,1 mg/kg. Проверката беше извършена от определените със Заповед № РД-01-134 от 12.06.2015 г. на министъра на здравеопазването здравни инспектори в отдел „Държавен здравен контрол”, дирекция „Обществено здраве” при РЗИ – Шумен, които упражняват контрол в случаите по чл. 25, т. 1, 2, 7, 10 и 18-22 от Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (Обн. ДВ бр. 10 от 4 Февруари 2000 г., изм.).

Целта на проверката беше да се провери спазването на ограниченията на т. 61 от приложение XVII на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH) за употребата на диметилфумарат в кожени изделия.

Място на проверката бяха обектите за търговия с кожени изделия, функциониращи на територията на област Шумен.

Обект на проверката бяха кожени изделия или части от тях с произход от страни извън ЕС.

За определяне съдържанието на диметилфумарат през месец септември 2015 г. бяха взети и изпратени за изследване в дирекция „Лабораторни изследвания” на РЗИ – Плевен следните две проби на изделия от кожа:

1. Колан D&L - 151 (черен), произход Китай, вносител „Интертел” ЕООД, гр. София, бул. „Кл. Охридски” №16, ет. 2.

2. Дамска бота Xcess - № 37 (черна), производител Китай, вносител „Лоран” ЕООД, дистрибутор „Ексес Груп” ООД, гр. София, бул. „Рожен” №31.

Протоколите с резултати от извършените лабораторни изследвания, получени с писмо от РЗИ – Плевен с Изх. №15-10922/28.10.2015 г. показват, че по изпитвания показател „Диметилфумарат”, изпратените проби съответстват на т. 61 от приложение XVII на Регламент (ЕО) №1907/2006 на Европейския парламент и Съвета от 18 декември 2006 година относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH).

• През трето и четвърто тримесечие на 2015 г. беше извършена **тематична проверка на потребителски продукти, съдържащи опасни вещества/смеси, предназначени за масова употреба във връзка със спазването на изискванията на член 35, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1272/2008 (CLP) за използване на безопасни опаковки и приспособления за затваряне, недостъпни за деца**. Проверката беше извършена от определените със Заповед № РД-01-134 от 12.06.2015 г. на министъра на здравеопазването здравни инспектори в отдел „Държавен здравен контрол”, дирекция „Обществено здраве” при РЗИ – Шумен, които упражняват контрол в случаите по чл. 25, т. 1, 2, 7, 10 и 18-22 от Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (Обн. ДВ бр. 10

от 4 Февруари 2000 г., изм.).

Целта на проверката беше да се създаде безопасна среда за децата, във връзка с което бяха поставени следните конкретни цели:

- оценка на съответствието със специфичните разпоредби съгласно член 35, параграф 2 и част 3 от Приложение II на регламента CLP (и когато е подходящо, на член 9 от Директивата за опасните препарати – Директива 1999/45/ЕО (DPD), като фокусът е върху опаковките, съдържащи опасни вещества/смеси, изискващи приспособления за затваряне, обезопасени срещу отваряне от деца (CRF);

- проверка дали CRF, използвани при опаковки със или без повторно затваряне, отговарят на съответните EN стандарти, както е посочено в част 3 от Приложение II на CLP;

- установяване на практически начин за прилагане на разпоредбите на член 35, параграф 2 за опаковките, изискващи CRF;

- упражняване на правоприлагане в случаите на несъответствие с изискванията на член 35, параграф 2 за опаковките, изискващи CRF, и намаляване по този начин на броя на опаковките, които не отговарят на изискванията;

Място на проверката беше „Фикосота” ООД, бул. „Мадара” №48, гр. Шумен – предприятие за производство на сапуни, детергенти, почистващи и полиращи препарати, предназначени за масова употреба, функциониращо на територията на област Шумен.

Обект на проверката бяха потребителски продукти, предназначени за масовия потребител, съдържащи опасни вещества/смеси, изискващи приспособления за затваряне, обезопасени срещу отваряне от деца (CRF) и тактилни предупреждения за опасност (TWD).

Извършена беше проверка в предприятие за производство на сапуни, детергенти, почистващи и полиращи препарати (код на дружеството по NACE 2041) „Фикосота” ООД, бул. „Мадара” №48, гр. Шумен. Проверени бяха два продукта, предназначени за масовия потребител – гелообразен почистващ препарат за тоалетна Blazy WC gel Aqua и препарат за отпушване на канали Blazy Drain Cleaner. Двата продукта съдържат смеси, класифицирани като опасни, съгласно Регламент (ЕО) №1272/2008 (CLP) с категория на опасност Корозия на кожата категория 1A (H314). Съгласно класификацията, двата продукта имат тактилни предупреждения за опасност (TWD), отговарящи на стандарт EN ISO 11683. Визуалната проверка показва, че формата и дизайнът на опаковките не са привлекателни за деца и не наподобяват опаковки, които се използват за хранителни продукти, храна за животни, медицински или козметични продукти, съгласно член 35, параграф 2 на Регламент (ЕО) №1272/2008 (CLP). За опаковката с многократно затваряне на продукта Blazy Drain Cleaner беше представен сертификат от 02.10.2012, издаден на производителя на приспособлението за затваряне от лаборатория, сертифицирана по EN ISO/IEC 17025 до 22.02.2018 г., удостоверяващ че затварянето на опаковката отговаря на стандарт EN ISO 8317. Производителят „Фикосота” ООД е поискал, но не е получил сертификат от доставчика „ИТД” ЕООД, гр. Съединение на приспособлението за затваряне на продукта Blazy WC gel Aqua. При ръчна проверка на затварянето и за двата продукта се установи, че опаковките им са обезопасени срещу отваряне от деца и те не биха могли да имат достъп до тяхното съдържание без помощта на инструмент. Въпреки това производителят „Фикосота” ООД предприема доброволни действия за рефреш на продукта Blazy WC gel с нов дизайн на опаковката, при което е планирано сертификатът за приспособлението за затваряне да бъде изискан от новия доставчик и да бъде предоставен на РЗИ – Шумен при пускане на продукта на пазара.

По писма на МЗ са извършени 50 насочени проверки във връзка с получени уведомления по системата RAPEX. Търсени бяха 385 опасни стоки. Извършени бяха 482 проверки, при които не бе установено наличието им. За резултата от всички проверки бе уведомена в срок Дирекция ОЗ при МЗ.

ДЕЙНОСТ ПО ОПАЗВАНЕ ОБЩЕСТВЕННОТО ЗДРАВЕ

Основните задачи, по които работи отдел ПБПЗ през 2015 г. бяха:

1. Наблюдение на здравословното състояние, някои фактори на жизнената среда, начина на живот на групи от населението на регионално ниво и търсене връзка и зависимост

между тях с цел прилагане на адекватни профилактични мерки и промотивни здравни мероприятия.

2. Изпълнение на дейности по Национални и регионални програми за ограничаване на заболяемостта и смъртността от социално значими заболявания, свързани с поведенческите фактори на риска (тютюнопушене, нездравословно хранене, злоупотреба с алкохол и др.) и факторите на риска в околната среда.

3. Ангажиране на обществеността, НПО, областните и общинските ръководства в организацията, финансирането и организирането на дейности по здравна промоция, здравно образование и борба с вредните за здравето навици.

4. Системен контрол по спазване на разпоредбите на Закона за здравето (чл. 54, чл. 55, чл. 56) за ограничаване на тютюнопушенето и злоупотребата с алкохол и Наредба № 6 от 2011 г. на МЗ за здравословното хранене на децата от 3 до 7 г. в детските заведения, Наредба № 2 от 2013 г. на МЗ за здравословното хранене на децата на възраст от 0 до 3 г. в детски колективи и детски кухни, Наредба № 37 от 2009 г. на МЗ за здравословното хранене на учениците и Наредба № 10 от 19.06.2014 г. за здравните изисквания при изготвяне и спазване на седмичните разписания на учебните занятия.

5. Активно сътрудничество със СМИ при реализиране на дейности на отдел ПБПЗ и РЗИ.

6. Организиране на масови прояви, свързани с Международни и Национални дни, посветени на здравен проблем.

7. Планиране, разработване и разпространение на съвременни печатни здравно-образователни, информационни и методични материали за нуждите на населението.

8. Осъществяване на ефективна координация на отдел ПБПЗ с местните и регионалните здравни структури, с отделите ПБПЗ от съседни области, НЦОЗА и МЗ при изпълнение на дейностите по профилактика на болестите и промоция на здравето.

Приоритетните целеви групи, с които работим през годината бяха:

1. Деца от ЦДГ, ученици, студенти и хора в третата възраст.
2. Деца и ученици от етническите малцинства и ДДЛРГ.
3. Жени в активна възраст и менопауза и рискови групи по отношение на остеопорозата.

4. Медицински специалисти от ЦДГ и училищата, педагогическите съветници в училищата.

Анализи, оценки, проучвания

През 2015 г. от служителите в отдела бяха извършени следните анализи, оценки и проучвания:

1. Анализ на здравословното състояние на организирани детски и ученически колективи в област Шумен през учебната 2014/2015 г.

2. Анализ на качеството на атмосферния въздух в Област Шумен за 2014 г. (по данни на РИОСВ) и анализ на здравното състояние на населението по нозологични единици, имащи доказана връзка със замърсителите на атмосферния въздух.

3. Оценка на храненето на учениците на територията на град Шумен и област Шумен за спазване изискванията на Наредба № 37/2009 г. на МЗ за здравословно хранене на учениците. Оценка на храненето на децата в ЦДГ във връзка със спазването Наредба №2 от 2013 г. на МЗ и Наредба №6 от 2011 г. на МЗ.

4. Анкетиране на ученици от VI и VII клас на СОУ „Панайот Волов“ за отношението им към тютюнопушенето.

5. Анкетиране на ученици от IX ОУ „Панайот Волов“ гр. Шумен във връзка с третия етап на „Глобално проучване на тютюнопушенето сред младежите.“

6. Провеждане на проучване на потребностите на полагащите грижи за деца с аутизъм (родители), в изпълнение на интегрирания план за действие на МЗ „Мерки за подобряване на грижите за хора с аутизъм/РАС и техните семейства 2013-2016 г.“

7. Участие в провеждането на I етап на представително Национално проучване на концентрацията на радон в жилища в изпълнение на Националната програма за намаляване

въздействието на радон в сгради върху здравето на българското население 2013 - 2017 г. за област Шумен.

8. Провеждане на организиран популационен скрининг на онкологични заболявания в рамките на Националната програма за превенция на хроничните незаразни болести 2014-2020 г. за област Шумен, на база въведения пилотен модел по проект BG051PO001 – 5.3.02-001-C0001 „Спри и се прегледай”.

9. Оценени паралелки за установяване седмичната учебна натовареност на учениците – 1800 паралелки (за втори учебен срок на учебната 2014/2015 г. – 890 и за първи учебен срок на учебната 2015/2016 г. – 910) в 71 училища в гр. Шумен и област Шумен.

Дейности по профилактични програми

1. При план 574 проверки по чл. 56 и чл. 56а от ЗЗ са извършени 1077. Издадени предписания – 1.

2. При план 360 проверки по чл. 54 от ЗЗ са извършени 525.

3. При план 137 проверки по Наредба № 6 за здравословното хранене на децата от 3-7 г. в ДЗ са извършени 175 и са издадени 16 предписания.

4. При план 35 проверки по Наредба № 2 за здравословно хранене на деца от 0-3 години са извършени 40 и са издадени 4 предписания.

5. При план 50 проверки по Наредба №37 за здравословно хранене на учениците са извършени 120 проверки и са издадени 9 предписания.

Проверки на храненето в организирани колективи за спазване на здравните изисквания – 335 бр.

6. При план 100 проверки по Наредба № 10 за спазване на седмичните разписания са извършени 116 проверки.

7. Методична помощ: при план – 180 изпълнението е 180.

8. Проверки по спазване на седмичните разписания – 153.

9. Работа със СМИ: изготвени материали за сайта на РЗИ – 32, ел. медии – 141, преса – 54 материала, радиа – 103 информации, ТВ – 10.

10. Консултации 76/460 – Консултации с медицински специалисти, директори на ДЯ, ЦДГ и ОДЗ във връзка с Наредба № 2 и Наредба №6 на МЗ. Консултации с медицински специалисти и ОЗЦ във връзка с НППХНБ. Консултации с ромски медиатори, клуб „Младежта е толерантна”, КСУДС, ЦМДЗ и ОЗЦ във връзка със ЗСЛНП. Консултации с ръководството на Шуменски университет „Еп. Константин Преславски” и на Факултет „Артилерия, ПВО и КИС” на НВУ „Васил Левски” гр. Шумен.

11. Кампании – 15 броя (14.02. – Ден на влюбените, Кампания за борба с остеопорозата, включваща измерване на костна плътност – м. Януари и м. Февруари, 24.03. – Световен ден за борба с наркоманиите, 07.04 – Международен ден на здравето, 17.05. – Международен ден за съпричастност със засегнатите от ХИВ/СПИН, 31 май – Световен ден без тютюн, 26 юни – Световен ден за борба с наркоманиите, 03.08 – 14.08.2015 г. - Лятна АНТИСПИН кампания, 01.08. – 07.08.2015 г. – Световна седмица на кърменето, 29 септември – Световен ден на сърцето, 20 октомври – Световен ден за борба с остеопорозата, 30 октомври – Ден на експушача, 19 ноември – Международен ден без тютюнопушене, кампания по повод Седмичата за борба със затлъстяването, 1 декември – Световен ден за борба с ХИВ/СПИН).

12. Масови прояви – 21/1593 участници за: участие в ТВ „Валентина” с ученици от Дом „Детелина”, Средношколско общежитие и Кризисен център – 54 участника; награждаване на призьорите в конкурс за детска рисунка и есе с мото: „Мамо, татко, не пушете – здравето ми запазете!” – 67 участника; 2 беседи на тема „Сексуално и репродуктивно здраве” – 110 ученика. Беседа с презентация на тема: „Анаболни стероиди – употреба” с ученици от Професионална гимназия по машиностроене гр. Шумен, X клас – 56 участника; беседа с презентация на тема „Наркотици – зависимости, толеранс и свръхдоза” с ученици от Природо-математическа гимназия „Нанчо Попович” гр. Шумен, VIII клас – 79 участника; беседа с презентация на тема „Вредата от приема на анаболни стероиди и енергийни напитки” с ученици от Природо-математическа гимназия „Нанчо Попович” гр. Шумен, XI клас – 54 участника; беседа с презентация на тема „Вредата от приема на

анаболни стероиди и енергийни напитки” с ученици от Природо-математическа гимназия „Нанчо Попович” гр. Шумен, XI клас – 53 участника; беседа с презентация на тема „Вредата от тютюнопушенето и наркотиците” с ученици от Природо-математическа гимназия „Нанчо Попович” гр. Шумен, VIII клас – 52 участника; беседа с презентация на тема „Наркотици и зависимост” с ученици от Природо-математическа гимназия „Нанчо Попович” гр. Шумен, IX клас – 76 участника. Концерт „Шуменски празник на здравето” в партньорство с Община Шумен с участието на ученици от училищата: НУ „Илия Р. Блъсков“, НУ „Княз Борис I“, СОУ „Сава Доброплодни“, СОУ „Йоан Екзарх Български“, СОУ „Трайко Симеонов“, СОУ „Панайот Волов”, Вокална група „Буратино” и ученици от Обединен детски комплекс гр. Шумен и изложба с рисунки на деца от училища в гр. Шумен – 350 участници; изнесен кабинет за консултиране и отказване от тютюнопушене (ККОТ) с достъп и използване на iCoch (безплатен онлайн инструмент за отказване от цигарите) и с измерване помощта с уреда „Smoker lyzer” на съдържанието на въглероден оксид в издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобин в кръвта на активни и пасивни пушачи се проведеха в хипермаркет „КАУФЛАНД” гр. Шумен – 31 участници, Факултет „Артилерия, ПВО и КИС” на НВУ „Васил Левски” гр. Шумен – 38 участника, Корпус 1 с 92 участника и Корпус 2 с 56 участника на Шуменски университет „Епископ Константин Преславски” – общо 148 участника; Участие в мероприятие за вредата от тютюнопушенето на тема „Здравен журнал” съвместно с ДДЛРГ, Средношколско общежитие „Младост“, Кризисен център и ЦНСТ №1 гр. Шумен – 67 участника; викторина на тема: „Активно живеј, вредните навици преодолей“ в СОУ „Йоан Екзарх Български“ с участие и на СОУ „Сава Доброплодни“ и П ОУ „Д-р Петър Берон“ – 64 участника; организиране и участие в кампания по повод 20 октомври – Световен ден за борба с остеопорозата – презентация на д-р Стоян Тодоров в Регионална библиотека гр. Шумен – 93 участника; Турнир по плуване за ветерани – 52 участника; лекция с презентация в III ОУ „Д. Благоев“ – 1/73 участника. Участие в награждаването на спортно мероприятие по майсторско кормуване на велосипед между ученици от Професионална гимназия по машиностроене, Професионална гимназия по строителство, архитектура и геодезия, Професионална гимназия по механотехника, електроника, телекомуникации и транспорт и Начално училище „Илия Р. Блъсков” – 1/78 участника

13. Аранжирани витрини – 70 (14.02. – Ден на влюбените, 24.03. – Световен ден за борба с наркоманиите, 31.05. – Ден без тютюнев дим, 26.06. – Ден за борба с наркоманиите, Лятна АНТИСПИН кампания, 01.08. – 07.08. – Световна седмица на кърменето, 29.09. – Световен ден на сърцето).

14. Видеопокази: с касети и дискове на РЗИ – 642/5875.

15. Обучения: 6/132 – обучение по връстников подход от активисти на БМЧК, на теми „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН“, „Вредата от наркотиците” и „Вредата от тютюнопушенето”.

16. Лекции и презентации – 228/5656 по НППХНБ: тютюнопушене – 33/919, здравословно хранене – 40/930; двигателна активност-11/170; профилактика и превенция на сърдечно-съдовите заболявания – 1/16; алкохол – 9/177; ЗСЛНП – 50/1031 от тях на тема: (ХИВ/СПИН и СПИ- 10/235, наркотици-6/132, здравословно хранене – 17/352, вредата от тютюнопушенето – 7/137, енергийни напитки –1/28, анаболни стероиди -1/19, туберкулоза-2/16, репродуктивно здраве – 2/22, околна среда и здраве – 4/90); ХИВ/СПИН – 16/434; наркотици – 31/1121; остеопороза – 9/186; психично здраве – 6/126; околна среда и здраве – 11/231, сексуално и репродуктивно здраве – 11/299.

17. Здравно-образователни материали: получени материали – 10/1581 (плакат – 2/55, брошури – 4/1350, ръководство – 4/176); издадени материали – 2/500 флаери; разпространени материали – 23/3981 (брошури – 5/610, ръководство – 2/90, дипляни – 6/600, флаери – 2/500, плакати – 5/383, книжки – 1/48, картички – 1/1500, листовки – 1/250).

Текстуална интерпретация на цифровите показатели посочени в бюджетна програма №2 „Промоция и превенция на незаразните болести“

1. Дейност по профилактични програми и проекти:

- Реализирани дейности по Национални програми по профилактика на незаразните

болести – 135 бр. (беседи, презентации, кампании, работни срещи, семинари, миникампании в училища и ЦДГ, видеопокази).

2. Оценка на учебната натовареност:

- Оценени паралелки за установяване седмичната учебна натовареност на учениците – 1800 бр. (на територията на област Шумен обекти за оценка на седмични разписания са 71 училища (3 Начални училища, 38 Основни училища, 16 СОУ, 12 ПГ И 2 други). Оценките са извършени за II учебен срок на 2014/2015 г. и I учебен срок на 2015/2016 г.

- Училища, обхванати с оценка – 100%.

3. Здравно образование на населението:

- Проведени обучителни дейности (беседи, курсове, семинари и др.) сред различни рискови и възрастови групи сред населението – 362 бр. (деца от ЦДГ, ученици от град Шумен и област Шумен, медицински специалисти, лица в неравностойно положение, пенсионери).

- Изготвяне на информационни и методични материали – 2 бр.

- Проведени здравно-информационни и образователни кампании сред населението – 16 бр.: (14.02. – Ден на влюбените, Кампания за борба с остеопорозата, включваща измерване на костна плътност – м. Януари и м. Февруари, 24.03. – Световен ден за борба с наркоманиите, 07.04 – Международен ден на здравето, 17.05. – Международен ден за съпричастност със засегнатите от ХИВ/СПИН, 31 май – Световен ден без тютюн, 26 юни – Световен ден за борба с наркоманиите, 03.08-14.08.2015 г. - Лятна АНТИСПИН кампания, 01.08.-07.08.2015 г. – Световна седмица на кърменето, 29 септември – Световен ден на сърцето, 20 октомври – Световен ден за борба с остеопорозата, 26 октомври – V-та кампания за укрепване на първите постоянни зъби на децата от 6 до 9 години, 30 октомври – Ден на експушача, 19 ноември – Международен ден без тютюнопушене, кампания по повод Седмичата за борба със затлъстяването, 1 декември – Световен ден за борба с ХИВ/СПИН).

- Участие в електронни средства за масово осведомяване – 199 бр. (информация свързана с дейността на РЗИ – Шумен).

- Публикувани материали в пресата и интернет – 97 бр. (информация за кампании, отбелязване на Световни дни на здравето, информации за дейности на отдел ПБПЗ при РЗИ – Шумен).

- Разпространени информационни материали – 3572 бр.

4. Предоставяне на обучение на медицински и немедицински специалисти от ЦДГ и училища (курсове, семинари и др.) – 6 бр. с медицински специалисти от град Шумен и област Шумен и 13 с медиатори.

5. Здравен контрол:

- Проверки за спазване на седмичното разписание – 116 бр.

- Проверки за спазване на забраната за тютюнопушене, за предлагане на алкохол и за пряка реклама на спиртни напитки по ЗЗ – 1602 бр.

- Проверки по храненето на организирани колективи за спазване на здравните изисквания – 335 бр.

ДЕЙНОСТ НА ОТДЕЛ „ЛАБОРАТОРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ” (ОКА)

I. Отчет за извършеното във връзка с изискванията по акредитацията на органа за контрол.

Органът за контрол при РЗИ – Шумен премина етап на преакредитация и получи от ИА БСА сертификат за акредитация като Орган за контрол от вида А, с рег. № 50 ОКА, валиден до 12.12.2018 г.

При извършване на лабораторния контрол в отдел ЛИ стриктно се спазваха изискванията на процедурите, работните инструкции и инструкциите за безопасна работа, влизащи в системата по качество на ОКА.

Средствата за измерване, които подлежаха на калибриране съгласно програмата за калибриране на СИ, бяха калибрирани. Съгласно програмата за вътрешни одити на ОКА за 2015 г. бе проведен един планов вътрешен одит и бе изготвен доклад от преглед на ръководството, с който бе запознат целия персонал на ОКА и директора на РЗИ.

Съгласно програмата за мониторинг на персонала бе направена оценка на компетентността на персонала на ОКА за практическо прилагане на изискванията на стандарт БДС EN ISO/ IEC 17020:2012 и процедурите за контрол, като бе проведен мониторинг по съответните контролни звена.

II. Анализ и оценка на извършената от отдела дейност

През 2015 г. в отдел „Лабораторни изследвания” са извършени 16886 изследвания на 2353 проби от води, козметични продукти и храни по физикохимични и микробиологични показатели и микробиологичен контрол на производствена среда (отривки).

В отдела са извършени и 2049 броя измервания на физични фактори и химични агенти в работна среда по ДЗК и по постъпили заявки от физически и юридически лица.

През 2015 г. в контролно звено „Води, козметични продукти и битови химични препарати” са изследвани 840 проби с 10898 анализа.

I. Физикохимичен контрол на води.

1. По здравен контрол

При план на лабораторното звено 342 проби с 4557 изследвания са постъпили и изследвани 518 проби с 8460 изследвания.

Несъответстващи са 70 броя проби с 86 изследвания.

- По показатели на постоянния мониторинг от централни, ведомствени и местни водоизточници са изследвани 385 проби (4722 изследвания), от които 59 проби не отговарят на изискванията на Наредба № 9 (ДВ бр. 30/2001 г.). Нестандартните проби са предимно по показател нитрати и мътност.

- По показатели на периодичния мониторинг от централни и ведомствени водоизточници са изследвани 87 проби (3291 изследвания), от които 9 бр. са нестандартни. От тях в РЗИ Варна са извършени 679 бр. изследвания на води от централни водоизточници за: радиология, пестициди, бромати, трихалометани, полиароматни въглеводороди, бензен, бенз/а/пирен и 1,2 дихлоретан. В РЗИ Стара Загора са извършени 168 бр. изследвания за тежки метали (живак, никел, селен, антимон, олово, кадмий и арсен).

- Води от плувни басейни.

През отчетния период са извършени 185 броя изследвания на 37 броя проби води от плувни басейни. От тях 2 бр. проби с 2 изследвания са нестандартни.

- Бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води.

В РЗИ Варна са извършени 229 изследвания на 9 бр. проби от бутилирани води за анализ по физикохимични показатели, съгласно Наредба за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване. В РЗИ Стара Загора са извършени 33 изследвания за тежки метали.

2. По заявки на външни клиенти

По заявки на физически и юридически лица са изследвани 189 броя проби с 1908 анализа от централни, ведомствени, местни водоизточници и води от плувни басейни. Нестандартни са 27 броя проби (35 анализа).

В звеното са извършени 447 бр. изследвания на 60 бр. проби от непитейни води.

II. Физико-химичен контрол на козметични продукти и битово-химични препарати.

По заявки на здравен контрол са изследвани 71 проби с 81 анализа козметични продукти, при план 71 бр. проби с 77 анализа. Изследвани са продукти за съдържание на водороден пероксид, борна киселина, формалдехид, амоняк, сребърен нитрат, тиогликолова киселина, литиев хидроксид, цинк пиритион, UV филтри и тежки метали. Пробите за тежки метали са изследвани в РЗИ Стара Загора. Всички проби са стандартни.

III. Химични вещества, смеси, изделия и детергенти.

По заявки на здравен контрол са направени 2 изследвания на 2 бр. проби от кожени изделия и аксесоари за съдържание на диметилфумарат, при план 2 бр. проби с 2 анализа. Изследванията са извършени в РЗИ Плевен. Няма нестандартни проби.

В контролно звено „Храни” през 2015 г. е извършен физикохимичен контрол на 55 бр. проби по заявки с 217 изследвания. Няма проби с отклонения.

През 2015 г. в контролно звено „Санитарно микробиологичен контрол” са изследвани 2031 проби с 5988 анализа в следните направления:

- Микробиологичен контрол на води, предназначени за питейно-битови цели, бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води, повърхностни води, ползвани за питейно-битово водоснабдяване, води от плувни басейни.

- Контрол на храни
- Контрол на козметични продукти .
- Контрол на производствена среда в хранителни и други обекти (отривки).

I. Микробиологичен контрол на води

1. По здравен контрол

При план на отдела 365 проби с 1326 изследвания в лабораторно звено „Санитарно микробиологичен контрол” са постъпили 554 проби с 2251 изследвания.

- По показатели на постоянния мониторинг от централни, ведомствени и местни водоизточници са изследвани 385 проби – при план 235, от които 36 проби не отговарят на изискванията на Наредба № 9 (Д.В. бр. 30/2001 г.).

- По показатели на периодичния мониторинг от централни и ведомствени водоизточници са изследвани 87 проби (при план 86), от които нестандартни са 10 проби.

- Води от плувни басейни – 42 проби (210 изследвания), отчетени без отклонения.

- Необработена (сурова вода) от язовир „Тича”, съвместно с Басейнова дирекция гр. Варна – 20 проби с 80 изследвания -1 проба е несъответстваща на допустимите стойности в Наредба № 12 (Д.В. бр. 63/ 2002 г.).

- Бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води – 20 проби (100 анализа). Пробите са изследвани в РЗИ Варна .

2. По заявки на физически и юридически лица

- Питейно-битови води от водопроводната мрежа – 625 проби с 1607 анализа – 17 проби са отчетени като нестандартни.

- Води от местни водоизточници – 19 проби с 38 анализа – 7 проби са отчетени като нестандартни.

- Води от плувни басейни – 74 проби с 222 изследвания. 2 проби (4 анализа) са отчетени като несъответстващи.

II. Микробиологичен контрол на козметични продукти:

По здравен контрол са изследвани 36 проби (при план 24) със 180 анализа, от които една е отчетена нестандартна. По заявка е изследвана 1 проба, с 5 анализа – стандартна.

III. Микробиологичен контрол на храни

По заявки на физически и юридически лица са изследвани 257 проби с 1181 анализа, от които 3 проби (12 анализа) са нестандартни.

IV. Микробиологичен контрол на производствена среда в хранителни и други обекти (отривки).

По заявка са постъпили и изследвани общо 465 проби (с 504 анализа), от които 3 проби са с отклонения.

В контролно звено „Физични фактори” за отчетния период са планирани по здравен контрол и обхванати 15 пункта за мониторинг на имисионния шум на територията на гр. Шумен. Извършени са 90 броя измервания.

За отчетния период са планирани 5 детски и 5 учебни заведения по здравен контрол и обхванати 5 детски и 7 учебни заведения, в които са извършени измервания на осветление и микроклимат. В детските заведения са извършени 42 измервания на микроклимат, от които не са отчетени нестандартни. Извършени са 14 измервания на осветление, от които не са отчетени нестандартни. В учебните заведения са измерени 76 броя микроклимат и 50 осветление, от които 1 брой осветление е нестандартно.

Извършени са общо 1583 броя контролни определяния на микроклимат, шум и осветление по постъпили заявки от външни клиенти, от които 989 броя измервания на осветление, 130 броя измервания на шум и 464 броя на микроклимат.

В контролно звено „Химични агенти и прах“ през отчетния период са анализирани 194 броя проби от въздуха на работната среда. 138 са от измерване и анализ на химични агенти и отговарят на изискванията на Наредба 13/30.12.2003 г. Петдесет и шест проби са от измерване и анализ на прах. От тях 10 проби превишават граничните стойности и не съответстват на изискванията на Наредба 13/30.12.2003 г.

АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВНО И ФИНАНСОВО СТОПАНСКО ОБСЛУЖВАНЕ

Структура и организация

• Директор на дирекция „АПФСО“	1
• Главен счетоводител	1
• Главен юрисконсулт	1
• Главни специалисти	4
• Младши специалист	1
• Изпълнители	3

Дейността на дирекцията се ръководеше от изготвения на база указанията на МЗ план. Дирекция „АПФСО“ подпомагаше осъществяването на правомощията на директора на РЗИ-Шумен, създаваше условия за осъществяване на дейността на специализираната администрация и извършваше техническите дейности по административното обслужване.

ДЕЙНОСТИ ПО ОСНОВНИТЕ ЗАДАЧИ

АМИНИСТРАТИВНО-ПРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ НА ГРАЖДАНИ И НА СЛУЖИТЕЛИ НА РЗИ

1. Организиране и осигуряване на дейността по административно обслужване на физически и юридически лица на принципа „едно гише“ и предприемане действия в съответствие с Административнопроцесуалния кодекс и Наредбата за административното обслужване - създаваше организация и осъществяваше текущ контрол върху точното и ефективното спазване на административните процедури. Общ брой административни услуги за 2015 година – **19 974**, просрочени преписки няма.

Основна цел на административното обслужване на РЗИ - Шумен е подобряване достъпа до административни услуги и повишаване качеството на извършваните услуги. Ясно са разграничени административните звена на „фронт“ и „бек“ офис с цел пресичане на прекия контакт между искащия услугата и служителя, реално работещ върху предоставянето на услугата, предвид ограничаване на възможностите за корупция. Разработените процедури за предоставяните от РЗИ административни услуги с посочване на звената за административно обслужване, сроковете и таксите се актуализират своевременно при настъпили промени в тях. Указан е ясно начина, по който клиентите могат да процедурат, ако не са удовлетворени от дадената административна услуга или искат да направят предложения за подобряване на обслужването. Не са получавани сигнали за корупция в поставената пощенска кутия за сигнали за корупция и в сайта на РЗИ - Шумен.

Във връзка с въвеждането на комплексното административно обслужване се направи реинженеринг на всички услуги и се актуализираха всички вътрешни документи, свързани с административното обслужване.

През 2015 г. са постъпили 15 заявления за предоставяне на служебна информация. По 14 от тях е предоставен свободен достъп, а на едно лице е изпратено уведомление за липса на исканата обществена информация. От постъпилите заявления 5 са от граждани, 2 от фирми и 8 от неправителствени организации, като по начин на постъпване 8 са писмени и 7 електронни.

По теми на исканата информация заявленията се разпределят, както следва:

- упражняване на права или законни интереси - 1;
- отчетност на институцията - 10;
- контролна дейност на администрацията - 4.

Исканата информация бе предоставена в срок.

Създадена бе необходимата организация за срочно завеждане и връчване на

административно-наказателните преписки, предписания, заповеди, както и за изпращане на наказателните постановления за принудително събиране до НАП в сроковете, утвърдени с ДОПК.

Своевременно се изготвяха и изпращаха в МЗ „Справките за движението на АНП и постъпилите плащания по издадени наказателни постановления”.

През 2015 година са издадени и връчени 80 наказателни постановления – с 67 са наложени глоби на обща стойност 14 800 лева, а с 13 – имуществени санкции на стойност 16 000 лв. След отправени покани за доброволно плащане, глобите, наложени с 8 наказателни постановления (10%) на стойност 3300 лева са доброволно платени в РЗИ (срещу 26,5% за 2014 г.).

2. Организиране и извършване на деловодната и куриерската дейност в РЗИ, систематизиране и съхраняване на документи в съответствие с изискванията на Закона за Националния архивен фонд.

3. Изготвяне и актуализиране на длъжностното разписание и поименното разписание на длъжностите – разработваше, съгласуваше и предлагаше за утвърждаване разписанията на длъжностите и поименните разписания. През м. юли 2015 година се наложи оптимизиране на щата на инспекцията във връзка с промени в Устройствения правилник на регионалните здравни инспекции. Съкратени бяха 9 щатни бройки, основно в общата администрация. Функциите на съкратените служители бяха поети от други длъжности в инспекцията.

4. Организиране и участие в разработването, актуализирането и утвърждаването на длъжностните характеристики и процеса на оценяване на служителите в РЗИ – във връзка с оптимизиране на щата на инспекцията след промяната на числеността с Устройствения правилник на регионалните здравни инспекции (обн. ДВ бр. 47/2015 г.) се наложи актуализация на длъжностните характеристики на служителите.

През м. януари 2016 г. бяха проведени заключителните срещи за оценяване изпълнението на служителите. Оценени бяха 65 служители. От тях 22 получиха оценка „Изпълнението надвишава изискванията”, 43 оценка „Изпълнението напълно отговаря на изискванията”. Няма подадени възражения до контролиращ ръководител от служители, които не са съгласни с дадената им оценка. На трима служители не е извършено оценяване поради липса на действително отработени най-малко 6 месеца в периода на оценяване. Подписаните и попълнени формуляри за оценка на изпълнението на длъжността се съхраняват в личните досиета на служителите.

5. Звеното по човешки ресурси организира и отговаря за създаването, съхраняването и актуализирането на трудовите и служебните досиета на служителите в РЗИ, издава и попълва трудовите и служебни книжки, съхранява служебните книжки, като трудовите книжки се съхраняват след изрично писмено съгласие от служителя.

6. Организиране на цялостния процес и участие в подготовката и провеждането на конкурси за заемане на длъжности по трудово и по служебно правоотношение, организиране извършването на конкурентен подбор за свободните длъжности; организиране и отговорност за правилното провеждане на процедурите по назначаване, преназначаване, преместване, заместване, съвместяване и освобождаване от работа на служители; организиране, подготвяне и оформяне на всички документи по движението, регистрацията и отчисляването на персонала, нает по трудово и по служебно правоотношение.

През 2015 г. бяха проведени 6 конкурсни процедури за назначаване на държавни служители в РЗИ-Шумен (старши експерт в отдел „ПБПЗ”, дирекция „Обществено здраве”, старши експерт в отдел „ЛИ”, дирекция „Обществено здраве”, старши инспектор в отдел „ДЗК”, дирекция „Обществено здраве”, главен инспектор в отдел „ПЕК”, дирекция „Надзор на заразните болести” и 2 конкурса да длъжността младши експерт в дирекция „Медицински дейности”).

През 2015 година бе обявен конкурс за длъжността „Заместник- директор на РЗИ- Шумен“ по Кодекса на труда, който бе прекратен поради липса на кандидати за длъжността.

Управлението на човешките ресурси в РЗИ-Шумен се осъществяваше при спазване разпоредбите на Кодекса на труда, Закона за държавния служител, Закона за

администрацията, Устройствения правилник на регионалните здравни инспекции, всички подзаконови нормативни актове, регламентиращи трудовите и служебните правоотношения.

7. Изразяване на становища за законосъобразността на проектите на актове по Административнопроцесуалния кодекс и на актовете и наказателните постановления по Закона за административните нарушения и наказания. Главният юрисконсулт изготвяше становища по проекти на нормативни актове, за изменение на други нормативни актове, становища по тълкуване и приложението на различни правни норми.

8. Разработване на предложения за решаване на правни проблеми, свързани с дейността на РЗИ. Директорът на дирекция и главният юрисконсулт даваха становища по различни казуси, запознаваха ръководството на инспекцията с новоприети или изменени нормативни актове, които са свързани с дейността на инспекцията.

9. Изготвяне на договорите, по които РЗИ е страна – главен юрисконсулт участваше при съставянето и сключването на договори и задължително даваше мнение по законосъобразността им, като ги парафираше, а при несъгласие излагаше мотивирано мнение.

10. Осъществяване на процесуално представителство пред органите на съдебната власт и Комисията за защита на конкуренцията, Комисията за защита на личните данни и Комисията за защита от дискриминация.

През 2015 г. в съда са обжалвани 8 наказателни постановления – 13,8%, от които 3 са потвърдени, 2 са отменени и 3 са в процес на решаване. Обжалваните постановления са по Закона за здравето.

ФИНАНСОВО ОБСЛУЖВАНЕ НА РЗИ

1. Изготвяне на план за бюджетните средства, необходими за дейността на РЗИ.

2. Осъществяване на финансово-счетоводното обслужване на РЗИ и предприемане действия за своевременно събиране вземанията на РЗИ и тяхното администриране.

Функции, свързани с финансово-счетоводното обслужване на РЗИ-Шумен:

а. Контролна

- извършване на предварителен, текущ и последващ контрол върху бюджетните разходи;

- контролиране на поддържането, опазването, съхраняването и необходимата отчетност на наличната материална база.

б. Организационна

- организиране на счетоводната отчетност на РЗИ;

- организиране на своевременно, вярно и точно отразяване на финансово-счетоводната информация в съответствие с нормативните изисквания;

- организиране на дейностите по събиране на реализираните приходи от такси и услуги в РЗИ;

- организиране на своевременно събиране вземанията на РЗИ.

в. Информационна

- осигуряване икономическа информация за осъществяване на управленските функции;

- предоставяне на информация на трети лица, съгласно Закона за достъп до обществена информация.

г. Аналитична

- анализиране вземанията и задълженията на РЗИ, събираемостта на глобите и имуществените санкции;

- планиране на бюджетните средства, необходими за цялостната дейност на РЗИ.

Финансирането на РЗИ - Шумен се осъществява от Министерство на здравеопазването чрез месечна актуализация на лимитите по СЕБРА - трансфери (субсидии от МЗ).

Лимитите се определят на основа ЗДБ и реализираните собствени приходи от инспекцията.

При разходването на средствата строго се спазваха приоритетите, определени от МЗ,

съгласно Закона за ДБ:

- заплати;
- осигуровки;
- други плащания;
- медикаменти и биопродукти;
- консумативи за лабораториите;
- горива за транспорт;
- други стопански разходи.

3. Организиране провеждането на процедури за възлагане на обществени поръчки - осигуряване условия за прозрачно провеждане на процедури за обществени поръчки.

СТОПАНСКО ОБСЛУЖВАНЕ

1. Организиране на стопанското и транспортното обслужване в РЗИ. Дирекцията поддържаше автомобилния парк на РЗИ в добро техническо състояние, представяше моторните превозни средства пред КАТ на годишни технически прегледи, организираше материално-техническото снабдяване, организираше извършването на основните и текущите ремонти на инспекцията, следеше за поддържането, опазването, съхраняването и необходимата отчетност на наличната материална база. Ежегодно преди отоплителния сезон се извършва профилактика на инсталацията от специализирана фирма.

Не е допуснато възпрепятстване на дейността на специализираната администрация, поради неосигуряване на необходимите ремонтни дейности, материали и консумативи.

Автопаркът на РЗИ – Шумен е съставен изключително от стари и амортизирани МПС. Първите три коли са закупени като употребявани, последният лек автомобил, придобит като нов е закупен преди повече от седем години.

След многогодишна експлоатация, тези автомобили са с изчерпан експлоатационен ресурс, често аварират, което налага множество ремонти, обхващащи смяна на компоненти и детайли. Честа практика е констатирането на необратими процеси на износване и стареене, проблем е наличието на интензивна корозия.

Всичко това води и до по-големи разходи за поддръжка на автомобилите – през 2014 година са изразходвани 3 386 лева за ремонт на автомобилите, а през 2015 г. – 3348 лв. Средствата, които се отделят за ремонт и поддръжка на автомобилите надвишават балансовата им стойност. Тъй като моделите са стари, осигуряването на резервни части също става трудно.

2. Организиране и контролиране на дейностите по осигуряване на пожарна и аварийна безопасност в инспекцията. Организирана бе правилната експлоатация на техническите системи (пожароизвестителната техника), полагани бяха грижи се за изправното състояние на пожарогасителната техника. Извършен беше основен ремонт на ел. табло на инспекцията.

3. Организиране и контролиране на дейностите, свързани с осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд. Съвместно с обслужващата служба по трудова медицина се извърши оценка на риска на работните места, осигурени бяха лични предпазни средства и работно облекло.

ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ

1. Създаване и поддържане на публични регистри и база данни и поддържане интернет страницата на РЗИ в актуално състояние. Главният специалист „ОБД и ОСД“ създаваше и поддържаше публичен регистър на обектите с обществено предназначение, внасяше коректно данни в регистъра на дирекция „Обществено здраве“, а Главен специалист „ЧР и ТРЗ“ своевременно актуализираше информацията на електронната страница на РЗИ-Шумен.

В изпълнение на Наредбата за условията и реда за водене на Регистъра на административните структури и на актовете на органите на изпълнителната власт определените служителите своевременно извършваха вписвания на промените в структурата на РЗИ, регулаторните режими и конкурсите.

2. Организиране на работата с електронни документи, предоставянето на

административни услуги по електронен път и обмена на електронни документи между административните органи. В края на 2013 година бе разработен модул за електронни услуги към електронната страница на инспекцията и през 2014 г. бяха внедрени 14 броя електронни услуги.

3. Съгласуване и осъществяване на автоматизирания обмен на данни с национални и ведомствени информационни системи и интеграцията в единната комуникационна инфраструктура на администрацията – изпращане на електронно подписани документи на различни административни структури.

4. Организиране, контролиране и отговорност за поддържането, изправността и сигурността на автоматизираната информационна инфраструктура на РЗИ - локални мрежи, комуникационно оборудване, компютърна техника и др. Дирекцията осигуряваше информационните връзки и комуникации на инспекцията, организираше работата с компютърната техника, снабдяваше всички дирекции с необходимите им компютърни консумативи, контролираше икономичното им използване.

КВАЛИФИКАЦИЯ

От планираните 31 курса и индивидуални обучения са осъществени 21 (67,7%), 1 курс е отложен и 9 са непроведени поради обективни причини. През годината бяха проведени извън планираните 6 семинара и 6 работни срещи. Представители на инспекцията взеха участие и в 6 конференции и конгреса.

ПРОГРАМНИ ПРОДУКТИ

През годината се работеше по поддържане на разработените и въведени програмни продукти:

1. Регистър на лечебните заведения за извънболнична помощ и хосписите на област Шумен;
2. Регистър на лицата практикуващи неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве;
3. Регистър на съобщенията за смърт;
4. Регистър на детската смъртност;
5. Регистър на лицата, изразили несъгласие за донорство след смъртта;
6. КМЕД +;
7. Регистър на съобщенията за суицидно действие;
8. Програма за следене имунизационният статус на новородените деца в областта;
9. Програма за следене движението на биопродуктите за отдел “ПЕК”;
10. Софтуерен продукт за отчитане дейността по държавния здравен контрол;
11. Софтуерен продукт за следене и отчитане на заразните заболявания в отдел “ПЕК”;
12. Деловодна програма “ДЕЛО +”;
13. За спазване сроковете на отговори до МЗ и други институции;
14. Вътрешен контрол на решенията на Дирекционния съвет;
15. Вътрешен контрол за отговори на жалбите;
16. Програма за квалификация на кадрите.

ДИРЕКТОР РЗИ ШУМЕН:.....
(Д-р Пепа Калоянова)